



Araştırma Makalesi (Research Article)

KIRSAL TURİZM BİLİMSSEL YAYINLARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ: WEB OF SCIENCE ÖRNEĞİ (BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF SCIENTIFIC PUBLICATIONS ON RURAL TOURISM: WEB OF SCIENCE EXAMPLE)

Hüseyin ÇILGIN* (orcid.org/ 0009-0003-6883-4028)

Utku ONGUN² (orcid.org/0000-0002-0722-6382)

¹ Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye

² Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Yeşilova İsmail Akın Turizm Meslek Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, Burdur, Türkiye

Özet

Kırsal turizm, son yıllarda artan talep ile birçok farklı disiplinlerde faaliyet gösteren araştırmacıların ilgisini çeken popüler alanlardan birisi haline gelmiştir. Bu çalışmada, kırsal turizm alanındaki bilimsel yayınların gelişimleri ve eğilimleri analiz edilmiştir. Bu nedenle araştırmanın amacı, Web of Science (WoS) veri tabanındaki kırsal turizm ile ilgili bilimsel yayınların bibliyometrik özelliklerini araştırmak ve bu özellikler için ağ haritaları oluşturmaktır. Araştırmada, Web of Science veri tabanından elde edilen yayınların analizi için, VOSviewer ile Bibliometrix yazılımları kullanılmıştır. Araştırma, kırsal turizmle ilgili ilk çalışmanın 1988 yılında yayımlandığını ve en fazla araştırmanın 2022 yılında yapıldığını ortaya koymuştur. 7098 atıf ile 2024 yılı, kırsal turizmle ilgili en fazla atıf alan yıl olarak belirlenmiştir. Araştırmada en çok atıf alan yazarlar arasında Sims (2009), Bessiere (1998), Park (2009), Briedenhann (2004) ve Correia Loureiro (2014) çalışmaları öne çıkmıştır. Kırsal turizm alanındaki en yüksek h-endeksi (16) ve g-endeksi (31) değerine sahip araştırmacı ise Elisabeth Kastenholtz olarak tespit edilmiştir. En çok atıf alan Tourism Management dergisi iken en fazla yayına sahip Sustainability dergisidir. Çin en fazla araştırma yayınlayan ülke olurken, onu Amerika, İspanya, İngiltere ve Portekiz takip etmektedir. Anahtar kelime analizinde, en çok kullanılan terimin "kırsal turizm" olduğu tespit edilmiştir. Kırsal turizmine ilişkin verilerin Bradford yasasına uyduğu, ancak araştırmacıların %80,5'inin yalnızca bir yayın yaptığı belirlenmiştir. Bu bulgu, Lotka yasası çerçevesinde değerlendirildiğinde, kırsal turizm alanındaki bilimsel üretkenliğin sınırlı olduğunu ve alanda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, Zipf yasasının uygulanması sonucunda elde edilen bulgular, literatürle uyumsuz sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Bu araştırma, kırsal turizm alanındaki akademik üretkenliğin kapsamlı bir değerlendirmesini sunmaktadır. Gelecekteki çalışmalarda araştırmacıların farklı veri tabanlarından faydalanması sonuçlar bakımından literatüre katkı sağlayabilir. Google Scholar, WoS ve/veya Scopus arasındaki bilim haritalamasının karşılaştırmalı analizleri gelecekte yeni bir araştırma açısı sağlayacaktır. Bunlara ilaveten yapılan atıfların analizini kapsayan ayrıntılı çalışmaların yapılması da araştırmacılara önerilir. Bu araştırma kırsal turizmin devamlılığı için sürdürülebilir politikaların önemine vurgu yaparak başta üniversitelerdeki bu konuyu inceleyen akademisyenler olmak üzere farklı kurum ve işletmeler için sürdürülebilir yeniliklerin geliştirilmesi için temel oluşturabilir.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Turizm, Bibliyometrik Analiz, VOSviewer, Bibliometrix, Web of Science

Abstract

Rural tourism has become a popular field in recent years, attracting the attention of researchers from many different disciplines due to increasing demand. This study analyzes the development and trends of scientific publications in the field of rural tourism. Therefore, the aim of this study is to investigate the bibliometric characteristics of scientific publications related to rural tourism in the Web of Science (WoS) database and to create network maps for these characteristics. VOSviewer and Bibliometrix software were used to analyze the publications obtained from the Web of Science database. The study revealed that the first study on rural tourism was published in 1988, and the most research was conducted in 2022. With 7098 citations, 2024 was determined to be the year with the highest number of citations related to rural tourism. Among the most cited authors in the study, the studies of Sims (2009), Bessiere (1998), Park (2009), Briedenhann (2004), and Correia Loureiro (2014) stand out. The researcher with the highest h-index (16) and g-index (31) values in the field of rural tourism was identified as Elisabeth Kastenholtz. The most cited journal is Tourism Management, while the journal with the most publications is Sustainability. China is the country with the most published research, followed by the United States, Spain, the United Kingdom, and Portugal. Keyword analysis revealed that the most frequently used term was "rural tourism." Data on rural tourism conformed to Bradford's law, but 80.5% of researchers published only one publication. This finding, when evaluated within the framework of Lotka's law, reveals that scientific productivity in the field of rural tourism is limited and that further research is needed in the field. Furthermore, the findings obtained from the

* Sorumlu yazar: utkuongun@mehmetakif.edu.tr

DOI: 10.33083/joghat.2025.533

application of Zipf's law yielded results that are inconsistent with the literature. This research provides a comprehensive assessment of academic productivity in the field of rural tourism. Using different databases in future studies could contribute to the literature. Comparative analyses of the scientific mapping between Google Scholar, WoS, and/or Scopus will provide new avenues for future research. In addition, detailed studies analyzing citations are recommended for researchers. By emphasizing the importance of sustainable policies for the sustainability of rural tourism, this research can lay the groundwork for developing sustainable innovations for academics studying this topic at universities, as well as for various institutions and businesses.

Keywords: Rural Tourism, Bibliometric Analysis, VOSviewer, Bibliometrix, Web of Science

Giriş

Kırsal turizm, yerel ekonomilere katkı sağlayarak, kırsal alanların kalkınmasına olanak tanımaktadır (Kuter ve Ünal, 2013). Kırsal turizm yerel halk için ekonomik faydalar sağlarken aynı zamanda da çevresel sürdürülebilirliği gözetten bir turizm modelidir (Eren ve Aypek, 2012). Özellikle son yıllarda, kırsal turizm uygulamaları yalnızca ekonomik kalkınmanın sağlanması açısından değil, aynı zamanda kültürel mirasın korunması ve çevresel sürdürülebilirliğin teşvik edilmesi bakımından da büyük bir öneme sahiptir (Keleş, 2024). Bununla birlikte, yerel kültürün ve geleneksel yaşam biçimlerinin korunması, turizm faaliyetlerinin sürdürülebilir bir şekilde yapılandırılmasına bağlıdır. Kırsal turizm, bu bağlamda, kültürel değerlerin yaşatılmasına ve bu değerlerin gelecek nesillere aktarılmasına katkıda bulunmaktadır (Çeken, Dalgın ve Çakır, 2012).

Kırsal turizm uygulamaları çevresel sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda planlandığında, doğal kaynakların korunması ve çevresel bozulmanın önlenmesi mümkün hale gelmektedir (Mikaeili ve Memlük, 2013). Ekoturizm gibi doğa dostu turizm modelleri, çevresel bilincin artırılmasına yardımcı olmakta ve kırsal alanlardaki biyolojik çeşitliliğin korunmasına olanak sağlamaktadır (Kaypak, 2012). Bu bağlamda, kırsal turizm; ekonomik kalkınma, kültürel mirasın korunması ve çevresel sürdürülebilirlik arasında dengeli bir ilişki kurarak, bütünsel bir kalkınma modelinin önünü açmaktadır. Bu çerçevede, kırsal turizm, yerel halkın yaşam standartlarını iyileştirirken, aynı zamanda kültürel ve doğal mirasın korunması açısından kritik bir rol oynamaktadır (Akıncı ve Kasalak, 2020; Kuşat, 2014). Kırsal turizm, günümüzde sürdürülebilir kalkınma ve ekonomik çeşitlenme açısından önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca turistlerin yeni talep eğilimlerine yanıt vererek ziyaretçilere doğrudan benzersiz hizmetler ve deneyim fırsatları sağlamaktadır (Liu, Chiang ve Ko, 2023).

Kırsal alanlarda turizm talebinin büyümesi neticesinde, kırsal turizmin hızla gelişmesini teşvik etmiştir. Bu gelişme, aynı zamanda akademik çevrelerin kırsal turizme olan ilgisinin artmasına yol açmıştır. Aynı zamanda turizmdeki değişim ve dönüşümler ile birlikte turizmin akademisyenler tarafından algılanışı ve konumu da değişmiştir (Kozak, 2000; Sarı Çallı, 2015). Son yıllarda bazı akademisyenlerin ilgi alanına giren kırsal turizm, pek çok çalışmada kendine yer bulmuştur. İşte bu noktada kırsal turizm konulu çalışmaların incelenmesi oldukça önemli hale gelmiştir (Bozok, Kılıç Sultan ve Özdemir, 2017). Bu bağlamda, araştırmanın amacı, kırsal turizm literatüründeki son trendleri ele almak ve bu disiplinin entelektüel yapısını detaylı bir şekilde incelemektir. Bunun için, Web of Science (WoS) gibi prestijli akademik veri tabanlarında taranan bilimsel yayın türlerinin kapsamlı bir analizi yapılmış ve araştırmada bibliyometrik analiz uygulanmıştır.

Bibliyometrik analiz, akademik araştırmaların gelişimini ve etkisini nicel verilerle inceleyen bir yöntem olup, kırsal turizm gibi alanlardaki araştırma çerçevesini anlamada önemli bir araçtır (Karali, Das ve Roy, 2024; Singhania, Kumar Swain ve George, 2022). Bibliyometrik analiz, yayın örüntüleri, atıf sayıları ve yazarlar, kurumlar ile ülkeler arasındaki ilişkileri değerlendirerek, alanın entelektüel yapısını ortaya koyar. Kırsal turizmde, bu yöntem araştırmaların evrimini, kritik temaları ve boşlukları belirleyerek, gelecekteki çalışmalar için rehberlik eder (Dionisio, 2019).

Kırsal turizm üzerine yapılan bu bibliyometrik analiz, bu alandaki akademik çalışmaların evrimini, yoğunlaşan araştırma alanlarını ve gelecekteki araştırma fırsatlarını belirlemek açısından oldukça önemlidir. Bu araştırma, kırsal turizm alanındaki akademik literatürün gelişimini daha iyi anlamaya yönelik önemli veriler sunmaktadır. Ayrıca araştırma, akademisyenler, sektör temsilcileri ve diğer turizm paydaşları için faydalı bilgiler vererek alana kapsamlı bir genel bakış sunmayı hedeflemiştir. Araştırmanın ilk kısımda konunun özeti verilmiş giriş yapılmıştır. İkinci kısımda, kırsal turizm ve bibliyometrik analiz kavramsal olarak ele alınmış ve işlenen konu ile alakalı önceki çalışmalara yer verilmiştir. Üçüncü kısımda, çalışmanın yöntemi, çalışmada faydalanan veriler ve yapılan analizler bağlamında bilgiler aktarılmıştır. Dördüncü kısımda, saptanan bulgular ayrıntılı bir biçimde aktarılmıştır, en son kısımda ise araştırma kapsamında edinilen bulgular bağlamında sonuç ve öneriler oluşturulmuştur.

Kavramsal Çerçeve

Kırsal Turizm

Lane (1994), kırsal turizmin bir kavram olarak kırsal alanlarda yer alan, kırsal ölçek, karakter ve işleve sahip, kırsal çevrenin, ekonominin, tarihin ve konumun farklı ve karmaşık yapısını yansıtan bir turizm biçimi olduğunu ileri sürmektedir. Park ve arkadaşları (2015), kırsal turizmin yalnızca geleneksel ekonomik faaliyetlerin henüz yaygınlaşmadığı kırsal alanlarda alternatif bir faaliyet olduğunu belirtmektedir. Diğer taraftan, Phillips ve arkadaşları (2013), kırsal turizm gelişiminin geleneksel tarımsal üretimi tamamladığını ve baskın gelir kaynağı olan tarımsal verimdeki belirsizlik riskini azaltarak kırsal alanların daha hızlı gelişmesine yol açtığını belirtmektedir. UNWTO (2025), kırsal turizmi, bir ziyaretçinin deneyiminin genellikle doğa temelli aktivite, tarım, kırsal yaşam tarzı/kültürü, olta balıkçılığı ve gezi ile bağlantılı geniş bir ürün yelpazesiyle ilişkili olduğu bir turizm türü olarak tanımlamıştır. Bu tanımlar ışığında kırsal turizm, yerel ekonomilerin çeşitlendirilmesinde önemli bir unsurdur. Çevreyi korumak amacıyla, gelir ve istihdam yaratarak yeni fırsatlar sunmaktadır (Keleş, 2024).

Kırsal turizmin gelişimi yalnızca yerel nitelikte bir konu değil, aynı zamanda daha geniş bir ilgi alanı olan bölgesel ve ulusal, iş yaratması ve hükümet gelirlerini artırması nedeniyle önemlidir (Rid, Ezeuduji ve Pröbstl-Haider, 2014). Sharpley ve Roberts (2004) kırsal turizm araştırmaları için iki ek temanın belirlenebileceği sonucuna varmıştır. Bunlar arasında sürdürülebilir bir faaliyet olarak kırsal turizm ve kırsal kalkınmanın bir aracı olarak kırsal turizm yer almaktadır. Yapılan araştırmalar kırsal turizmin gelir kaynaklarını çeşitlendirerek, kırsal kesimden göçü azaltarak ve altyapıyı iyileştirerek kırsal kalkınmaya katkıda bulunabileceğini göstermektedir (Sharpley ve Vass, 2006). Ancak kırsal turizmin gelişmesi zorluklardan uzak değildir. En önemli kaygılardan biri de çevreye verilebilecek olası zarardır. Turist akını doğal kaynakların aşırı tüketilmesine, yaşam alanlarının tahribatına ve çevre kirliliğinin artmasına yol açabilir (Kadanalı ve Yazgan, 2012; Weaver, 2001). Kırsal turizm, çevre ve toplum üzerinde olumsuz etkilere yol açmaması için dikkatli bir şekilde planlanması gerekmektedir (Keleş, 2024).

Kırsal turizm, aşırı kalabalık şehir merkezlerine alternatif arayışı, kırsal alanların turizm destinasyonu olarak ön plana çıkmasını sağlamıştır (Ongun, Gövdere ve Kaygısız Durgun, 2015). Aynı zamanda da kırsal turizmin ekonomik ve sosyal etkileri, kırsal alanların kalkınmasında stratejik bir araç olarak değerlendirilmektedir. Kırsal turizm, sadece bir turizm faaliyetinin yanı sıra kırsal kalkınma için de önemli bir araç olarak kabul edilmektedir (Rosalina, Dupre ve Wang, 2021; Sharpley ve Roberts, 2004). Kırsal turizm, yerel halk için istihdam fırsatları yaratma, yerel kültürün korunmasını sağlama, doğal çevrenin iyileştirilmesi ve kırsal alanda göçün azaltılması gibi faktörlerle kırsal kalkınmaya önemli katkılar sunan sürdürülebilir bir kalkınma modeli olarak öne çıkmaktadır (Sharpley, 2002). Kırsal turizm, kırsal alanlar için sürdürülebilir kalkınma stratejisi olabileceği gibi turizm için durgunluk dönemlerinde ürün farklılaştırma aracı olabilir (Kantar ve Svržnjak, 2017). Kısaca kırsal turizm, birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede kırsal alanlarda geçerli bir kalkınma stratejisi olarak kullanılmıştır (Liu vd., 2023).

Bibliyometrik Analiz

Bilim, birikimsel bir doğaya sahip olup her yeni araştırma, önceki çalışmalara dayanarak mevcut bilgi birikimini genişletir. Bu bağlamda, literatür taraması, araştırma alanında daha önce yapılmış çalışmaları belirlemek, toplamak ve bu çalışmalara danışmak için kritik bir adımdır (Sánchez vd., 2017). Bibliyometri, akademik literatürün üretkenliğini, büyümesini ve etkisini değerlendirmek için kullanılan nicel bir yöntemdir. Öncelikle belirli konular ve yapılar hakkındaki mevcut literatürün kavramsal ve entelektüel bir biçimde bilgisini sağlar (Singhania vd., 2022). Başka bir ifadeyle, bilimin temel yapı taşlarını oluşturan bilgilerin gelişimine olanak tanır ve bilimsel üretimin şekillenmesinde önemli bir rol oynar. Bibliyometrik analiz, bilimsel literatürün sistematik bir şekilde incelenmesi ve değerlendirilmesi için kullanılan popüler bir yöntemdir (Kaya, Kılıç ve Belke, 2024).

Son yıllarda, bilimsel üretimde gözlemlenen artış, bibliyometrik analizlerin önemini daha da pekiştirmiştir. Bibliyometrik analizler, yayınlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve akademik literatürün nicel analizini yapmak için kullanılan teknik ve matematiksel yöntemlerin bir uygulamasıdır (Al ve Coştur, 2007; Pritchard, 1969). Bibliyometrik analizler, literatürün izlenmesi, akademik ağların haritalanması ve disiplinler arasındaki bağlantıların analiz edilmesi için oldukça faydalıdır (Ellegaard ve Wallin, 2015). İlk kez Alan Pritchard tarafından 1969 yılında disiplin olarak tanımlanan bibliyometrik analizler, günümüzde geniş bir yelpazeye sahip araştırmaların ve yayınların analizinde önemli bir araç haline gelmiştir (Çuhadar, Ongun ve Topsakal, 2022).

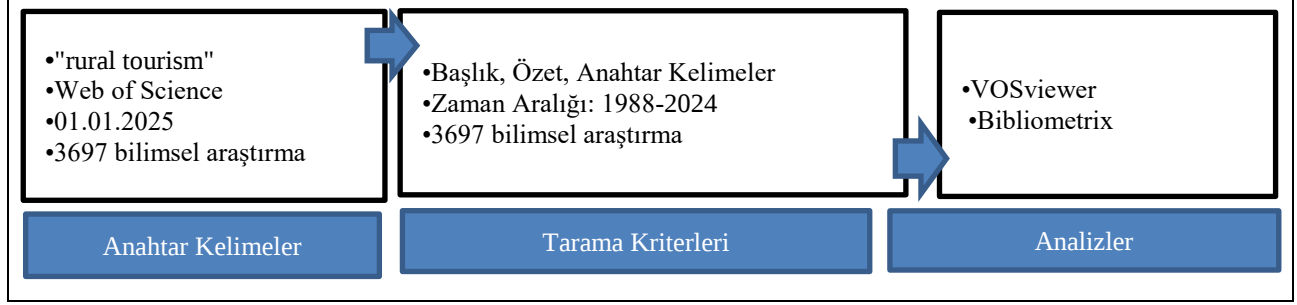
Bibliyometrik analizlerin gerçekleştirilmesinde kullanılan yazılımlar, büyük veri setlerini işleyebilme ve bilimsel ağları görselleştirme açısından büyük önem taşımaktadır. BibExcel, Pajek, Gephi, SciMat, Sci2 ve UCINET programları bulunsu da CiteSpace, Bibliometrix R programlama dili ve VOSviewer en çok kullanılan programlardır (Demiröz, 2024). Özellikle VOSviewer, bilimsel ağları görselleştirmek ve bu ağlar arasındaki ilişkileri analiz etmek için kullanılan güçlü bir araçtır (Zupic ve Čater, 2015). VOSviewer, mesafe tabanlı bir yaklaşım kullanarak, iki öge arasındaki mesafeyi ölçer; bu mesafe, ögeler arasındaki ilişkinin güçlülüğünü yansıtmaktadır (Van Eck ve Waltman, 2014). Bibliometrix ise R programlama diliyle entegre çalışan ve büyük bibliyografik veri setlerini analiz etmek için kullanılan bir yazılımdır. Bu yazılım, araştırmacıların büyük veri kümelerinden anlamlı sonuçlar çıkarmalarına olanak tanır ve bilimsel eğilimleri anlamak adına güçlü görselleştirme araçları sunar (Aria ve Cuccurullo, 2017). Plain text ve BibTeX dosya formatları kullanılabilir. Bibliometrix paketi yalnızca haritalandırmaya odaklanmaz bunun yanı sıra sonuçların doğruluğu da önem verir (Demiröz, 2024).

Bibliyometrik analizler, araştırma disiplinlerinin yapısını, gelişim süreçlerini ve etkileşim ağlarını anlamamıza olanak tanır. Bu analizler sayesinde bilimsel üretkenlik ve büyüme haritalanabilir, akademik işbirlikleri ve etkili bilimsel stratejiler oluşturulabilir. Ayrıca, verilerin görselleştirilmesi ve ağların analiz edilmesi, araştırma alanlarındaki eğilimlerin daha iyi anlaşılmasını sağlar (Liu vd., 2023). VOSviewer ve Bibliometrix gibi yazılımlar, bu süreçte önemli araçlar sunmakta olup, gelecekteki bilimsel çalışmalar için de güçlü bir temel oluşturacaktır. Başka bir ifadeyle, bibliyometrik analizler, yalnızca akademik yayınların etki düzeylerini belirlemek ve bu yayınların zaman içindeki gelişimini izlemekle sınırlı kalmaz. Bu analizler, aynı zamanda bilimsel alanların stratejik olarak şekillendirilmesine katkıda bulunur. Özellikle, bilimsel politika ve finansman stratejilerinin oluşturulmasında ve akademik araştırmalarda gözlemlenen boşlukların tespit edilmesinde kritik bir rol üstlenir (Demiröz, 2024; Leydesdorff ve Persson, 2010). Bu tür analizler, akademik araştırmaların kalitesini iyileştirmek ve mevcut araştırmalar arasında güçlü kavramsal bağlantılar kurmak açısından önemli fırsatlar sunar. Ayrıca, bu analizler, bilimsel topluluğun ilerleyişini ve gelişimini haritalamak için sağlam bir temel oluşturur. Bibliyometrik analizler, gelecekteki araştırma önceliklerinin belirlenmesi ve bu alanlara yönelik yol haritalarının çizilmesi konusunda rehberlik edebilir (Demiröz, 2024; Kessler, 1963). Bibliyometrik analiz, bilimsel araştırma ve önemli verilerin daha derinlemesine incelenmesini sağlayan güçlü bir araçtır. Son yıllarda, özellikle araştırma alanlarının evrimini anlamak, mevcut araştırma eğilimlerini belirlemek ve stratejik kararlar almak için yaygın olarak kullanılmaktadır (Aktaş Çimen, 2025; Chen vd., 2024; Ongun ve Çuhadar, 2024; Kutlu, 2023; Bahoo, 2020).

Kırsal turizm ile ilgili uluslararası literatür incelendiğinde pek çok bibliyometrik çalışma ele alınmıştır. Örneğin Ruiz-Real ve arkadaşları (2022), Zeng ve arkadaşları (2022), Wang ve arkadaşları (2022) ve Shekhar (2023) kırsal turizm üzerine yapılan bibliyometrik analiz çalışmalarına literatürde rastlanılmıştır. Ulusal literatürde ise Seçilmiş ve Sarı (2023), Ongun (2023), Kutlu (2024), Akıncı (2023) ve Keleş (2024) Web of Science veri tabanından elde ettikleri verileri VOSviewer programı yardımıyla analiz ettiği çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmada, daha önceki yapılan çalışmalardan farklı olarak, Bradford yasası (dergi üretkenliği), Lotka yasası (yazarların bilimsel üretkenliği) ve Zipf yasası (kelime sıklığı analizi) gibi temel bibliyometrik yasalara yer verilmiştir. Bu yasalar çalışmayı farklı kılmaktadır ve kırsal turizm araştırmalarının eğilimini anlamak için çerçeve çizmektedir.

Yöntem

Çalışmada Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan kırsal turizm konulu çalışmalardan veriler elde edilmiştir. Web of Science (WoS) veri tabanının tercih edilme sebebi; farklı disiplinlere ait bilimsel yayın türlerine erişilmesi konusunda araştırmacılara olanak tanıyan bir platform olması ve veri tabanları arasında ilk sıralarda yer almasıdır (Ongun, 2023; Çuhadar vd., 2022). Web of Science bilimsel (SSCI, ESCI, SCI-EXPANDED, CPCI-SSH, CPCI-S, BKCI-SSH, AveHCI gibi) atıf indekslerini kapsayan bir veri tabanıdır (Goodman ve Deis, 2005). Ayrıca Web of Science (WoS) sayesinde yayınlara ve bibliyografik bilgilere erişim sağlanır (Fang, Yin, ve Wu, 2018). Bunlara ilaveten Web of Science (WoS) bibliyometrik yöntemlerle yapılan araştırmalar için güvenilir bir veri tabanıdır (Çuhadar, 2024; Ongun, 2023) ve Web of Science (WoS), dünya genelinde en yüksek etkiye sahip lider disiplinler arası atıf veri tabanlarından biridir (Demiröz, 2024). Dahası, çalışmanın bibliyometrik çalışmalara özgü bir sınırlaması vardır, çünkü çalışmaların içeriği incelenmez (Marco-Lajara vd., 2023), bunun yerine analiz edilen bilimsel üretimin niceliksel bir analizi yapılabilir. Bu nedenle, bu çalışmada değerlendirilen yayınlar Web of Science (WoS) veri tabanından seçilmiştir. Bu araştırmanın amacı, Web of Science (WoS) veri tabanındaki kırsal turizm bilimsel yayınların bibliyometrik özelliklerini araştırmak ve bu özellikler için ağ haritaları oluşturmaktır. Çalışmanın akış diyagramı aşağıda verilmiştir (Diyagram 1).

Diyafram 1. Çalışmanın Akış Diyagramı

Veriler 01 Ocak 2025 tarihinde elde edilmiştir. Veriler ((TI=("rural tourism")) OR AB=("rural tourism")) OR AK=("rural tourism") şeklinde tarama sonucunda 3697 bilimsel yayın türüne ulaşılmıştır. Tarama başlık, özet ve anahtar kelimelerde yapılmıştır. Verilerin elde edilmesinde herhangi bir kısıtlamaya gidilmemiştir. Bibliyometrik analizi gerçekleştirmek için çeşitli yazılımlar kullanılmaktadır. Çalışmanın amacı doğrultusunda VOSviewer ve Bibliometrix R programlama dili kullanılmıştır. Ayrıca tablo, grafik ve şekillerin oluşturulmasında Microsoft Excel kullanılmıştır. *Çalışmada ikincil veri kaynaklarının kullanılması nedeniyle etik kurul iznine gerek duyulmamıştır.* Çalışmanın kısıtlılığı olarak Scopus, Google Scholar, PubMed, ProQues, CrossRef, ERIC, ArXiv, CiteSeerX ve Dimensions gibi veri tabanları dışarıda bırakılmıştır. Çalışmanın araştırma soruları şunlardır:

- 1) Kırsal turizm araştırmalarının genel durumunun dağılımı nasıldır?
- 2) Kırsal turizm araştırmalarının yıllar itibarıyla yayın ve atıf sayılarının dağılımı nasıldır?
- 3) Kırsal turizm araştırmalarının yer aldığı Web of Science indekslerinin dağılımı nasıldır?
- 4) Kırsal turizm araştırmalarının yer aldığı Web of Science kategorilerinin dağılımı nasıldır?
- 5) Kırsal turizm araştırmalarının yayınlandığı dillere göre dağılımı nasıldır?
- 6) Kırsal turizm araştırmalarına katkı sağlayan ülkelerin/bölgelerin görselleştirilmiş ağ haritalaması nasıldır?
- 7) Kırsal turizm araştırmalarına katkı sağlayan kurumların/kuruluşların görselleştirilmiş ağ haritalaması nasıldır?
- 8) Kırsal turizm araştırmalarına en fazla atıf alan yayınların görselleştirilmiş ağ haritalaması nasıldır?
- 9) Kırsal turizm araştırmalarındaki yazarlara ilişkin etki faktörlerin dağılımı nasıldır?
- 10) Kırsal turizm araştırmalarında en fazla yayın yapan dergilere ilişkin etki faktörlerin dağılımı nasıldır?
- 11) Kırsal turizm araştırmalarının yayınlandığı kaynakların görselleştirilmiş ağ haritalaması nasıldır?
- 12) Kırsal turizm araştırmalarının dergiler arasındaki dağılımı Bradford Yasası'na uyuyor mu?
- 13) Kırsal turizm araştırmalarının yazarlar arasındaki dağılımı Lotka Yasası'na uyuyor mu?
- 14) Kırsal turizm araştırmalarındaki anahtar kelimelerin dağılımı ve bu dağılımlar Zipf Yasası'na uyuyor mu?
- 15) Kırsal turizm araştırmalarındaki yazarların anahtar kelimeleri ile gruplandırılan tematik harita dağılımı nasıldır?
- 16) Kırsal turizm araştırmalarındaki üç alan grafiğinin (yazar- anahtar kelime-dergi) dağılımı nasıldır?
- 17) Kırsal turizm araştırmalarındaki ülkelerin uluslararası iş birliği dağılımı nasıldır?
- 18) Kırsal turizm araştırmalarındaki trend konuların dağılımı nasıldır?
- 19) Kırsal turizm araştırmalarındaki anahtar kelimeler yoluyla oluşturulan faktöriyel analizin kavramsal yapı haritası nasıldır?

Bulgular

Tablo 1’de Web of Science (WoS) veri tabanından 01 Ocak 2025 tarihinde, 1988-2024 yıllarına ait kırsal turizmi konulu 3697 adet bilimsel yayın elde edilmiştir (Web of Science, 2025). Araştırma kapsamında incelenen bilimsel yayın türleri (makale, bildiri, kitap bölümü vb.) Tablo 1’de verilmiştir. Tablo 1, kırsal turizmi üzerine yapılan çalışmaların hangi bilimsel yayın türlerinde yoğunlaştığını ve hangi tür yayınların daha az tercih edildiğini ortaya koymaktadır. Tabloda en belirgin olan nokta, %69.191’i makale (2558 adet) türündeki yayınların diğer tüm yayın türlerine göre çok daha fazla sayıda olmasıdır. Bu durum, kırsal turizm konusunun akademik camiada en çok makale olarak ele alındığını göstermektedir. Makaleler, bilimsel araştırmaların sonuçlarını detaylı bir şekilde sunmak için en yaygın kullanılan yayın türüdür. Bildiri özeti (711 adet), makale kitap bölümü (100 adet) ve eleştiri (90 adet) türündeki bilimsel yayınların da önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Tabloda not/düzeltilme, kitap, eleştiri-kitap bölümü, erken erişim ve retraksiyon gibi bilimsel yayın türlerinin sayısı oldukça düşüktür. Bu durum, kırsal turizm konusunda kitaplara nazaran daha çok akademik makalelere ve bildirilere başvurulduğunu göstermektedir. 3697 adet bilimsel yayın, 7164 araştırmacı tarafından, 100854 adet kaynakçadan faydalanılarak kaleme alınmıştır. Bilimsel araştırma başına düşen kaynakça sayısı yaklaşık olarak 27.28 adet civarındadır. Kırsal turizmle alakalı bilimsel araştırmalar 1266 yayın kaynağı (dergi, kitap vb.) yayınlanmıştır. Bu bilimsel yayınların yıllık büyüme oranı yüzde 2.85 ve ortalama yaşı ise 8.24’dür. Bilimsel yayın başına düşen ortalama atıf sayısı ise 12.48 olarak tespit edilmiştir. 3697 bilimsel yayın içerisinde tek yazarlı belgelerin yazarları 750’dir. Ancak tek yazarlı araştırma sayısı ise 922 adettir. Kırsal turizm ile ilgili bilimsel yayınlarda 2171 adet artı kelime kullanılmış olup, yazarların araştırmalarında kullandıkları kelime sayısı ise 7705 adettir. Kırsal turizmle alakalı bilimsel yayınlar toplam 113 ülke ve 2977 kurum/kuruluş tarafından kaleme alınmıştır. Bilimsel yayın başına düşen ortak yazar sayısı 2.8 ve uluslararası ortak yazar yüzdesi ise 15.31’dir. Ayrıca yazar başına düşen çalışma sayısı 0.516, çalışma başına düşen yazar sayısı ise 1.938’dir.

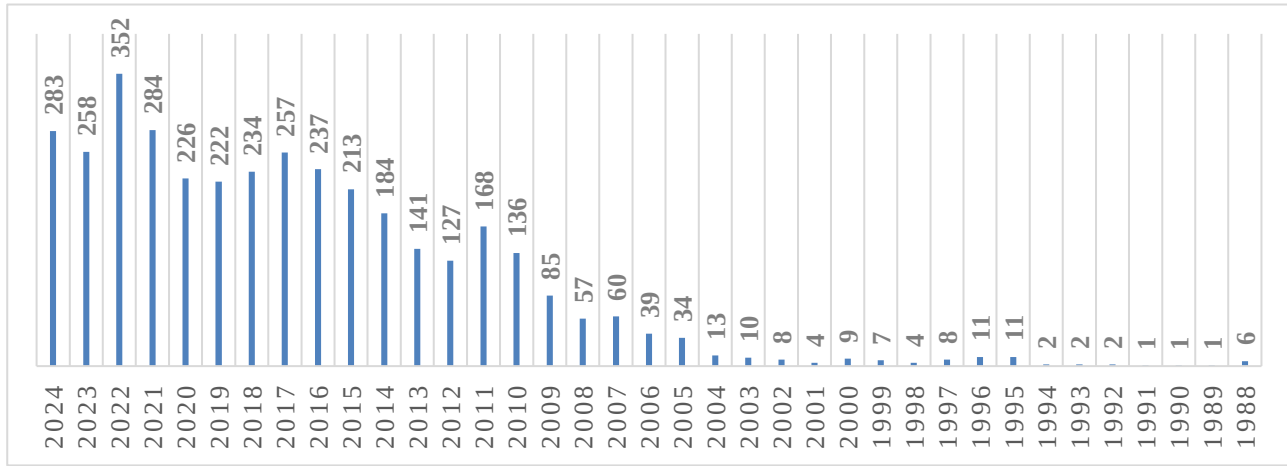
Tablo 1. Bilimsel Yayın Türlerine İlişkin Genel Bilgiler

Kırsal Turizm İle İlgili Bilimsel Yayın Türlerine İlişkin Genel Bilgiler			
Zaman Aralığı	1988-2024	Makale	2558
Kaynaklar (Dergiler, Kitaplar vb.)	1266	Makale-Kitap Bölümü	100
Bilimsel Yayın Sayısı	3697	Makale-Erken Erişim	49
Yıllık Büyüme Oranı %	2.85	Makale-Bildiri Özeti	21
Araştırmaların Ortalama Yaşı	8.24	Kitap	6
Araştırma Başına Düşen Ortalama Atıf	12.48	Kitap İncelemesi	62
Kaynakça	100854	Not/Düzeltilme	2
Artı Anahtar Kelimeler	2171	Bildiri Özeti	711
Yazar Anahtar Kelimeler	7705	Eleştiri	90
Ülke Sayısı	113	Eleştiri-Kitap Bölümü	1
Kurum/Kuruluş Sayısı	2977	Editöryal Materyal	24
Yazarlar	7164	Editöryal Materyal-Kitap Bölümü	10
Tek Yazarlı Belgelerin Yazarları	750	Toplantı Özeti	40
Tek Yazarlı Araştırmalar	922	Retraksiyon	2
Yayın Başına Ortak Yazar Sayısı	2.8	Makale; Erken Erişim; Geri çekilen yayın	2
Uluslararası Ortak Yazar Yüzdesi	15.31	Makale; Geri çekilen yayın	19

Web of Science (WoS) akademik/bilimsel dizininde tespit edilen konuyla ilgili 3697 bilimsel yayının belirli bir araştırma alanı için yeterli olduğunu gösterir. Bu yayınlara yapılan 46.153 atıf, bu alandaki çalışmaların diğer araştırmacılar tarafından sıklıkla referans alındığını ve alanın akademik toplulukta geniş bir etkisinin olduğunu göstermektedir. Ortalama atıf sayısının yüksekliği (ortalama 12.48), bu konudaki çalışmaların bilimsel topluluk için ne kadar önemli olduğunu bir göstergesidir. Konuyla ilgili kaleme alınan çalışmalara 7164 yazarın katkıda bulunması, bu yazarların farklı bilim dallarında olması nedeniyle çalışmaların geniş bir araştırmacı kitlesi tarafından ilgi gördüğünü ve çoklu disiplin bir yaklaşımın benimsendiğini düşündürmektedir. Aynı zamanda da konunun farklı perspektiflerden ele alındığını işaret etmektedir. 1266 farklı kaynaklarda (dergiler, kitaplar vb.) yayımlanan çalışmalar, kırsal turizm konusunun çeşitli bilimsel platformlarda tartışıldığını ve bu alanda çeşitli bakış açıları sunan çok sayıda yayın organı bulunduğunu gösterir. 2977 kurumun veya kuruluşun bu alanda çalışma yapması, kırsal turizm konusunun küresel bir

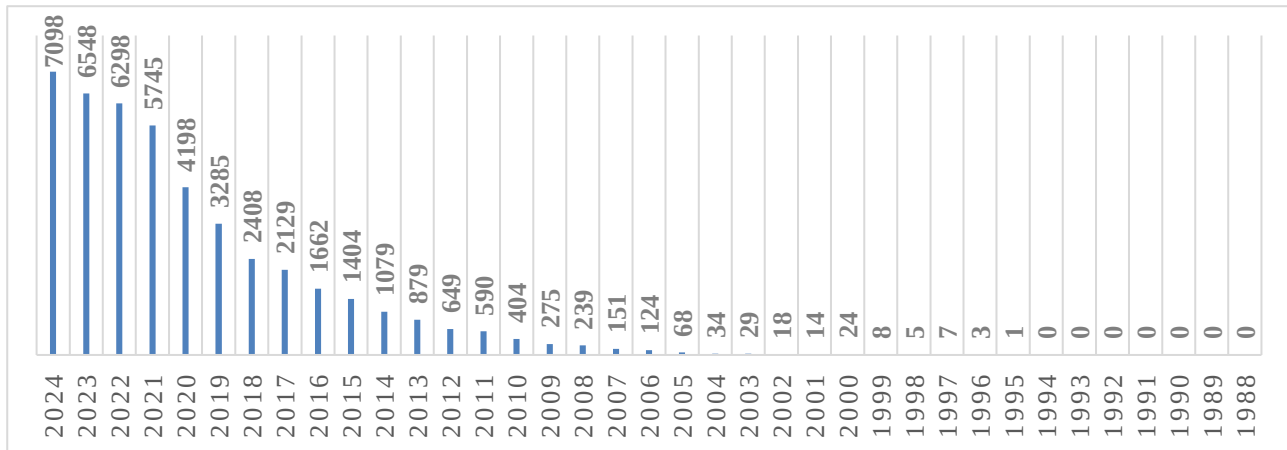
araştırma alanı olduğunu ve birçok farklı akademik ve araştırma kurumunun veya kuruluşunun bu alana katkıda bulunduğunu göstermektedir. 113 farklı ülkeden araştırmaların yapılmış olması, kırsal turizm konusunun küresel bir boyut taşıdığını ve farklı kültürel, sosyal ve ekonomik bağlamlarda incelendiğini ortaya koymaktadır. Kaynaklarda kullanılan 2171 artı anahtar kelimesi ve yazarların araştırmalarında kullandığı 7705 anahtar kelimenin varlığı, bu alandaki araştırmaların geniş bir yelpazede farklı konuları kapsadığını ve araştırmaların çeşitliliğini göstermektedir. Bu çeşitlilik, konunun ne kadar kapsamlı bir şekilde ele alındığının da bir göstergesidir. Genel olarak, tablo, kırsal turizm konusundaki bilimsel yayınların zamanla arttığını, çeşitli disiplinlerden araştırmacılar tarafından ele alındığını ve geniş bir küresel etki yarattığını göstermektedir. Bu bulgular, kırsal turizm alanındaki literatürün olgunlaştığını ve bu konudaki akademik ilginin devam ettiğini göstermektedir. Web of Science (WoS) veri tabanında yer alan kırsal turizm konusunda 1988-2024 tarihleri arasındaki bilimsel yayınların yıllara göre dağılımları Grafik 1’de ve atıf sayılarının dağılımları Grafik 2’de verilmiştir. Grafik 1 ve Grafik 2, 1988-2024 yılları arasında kırsal turizm üzerine yapılan araştırmaların sayısal dağılımını ve bu araştırmaların aldığı atıf sayılarındaki yıllara göre değişimi ortaya koymaktadır.

Grafik 1. Kırsal Turizm İle İlgili Bilimsel Araştırmaların Sayısı



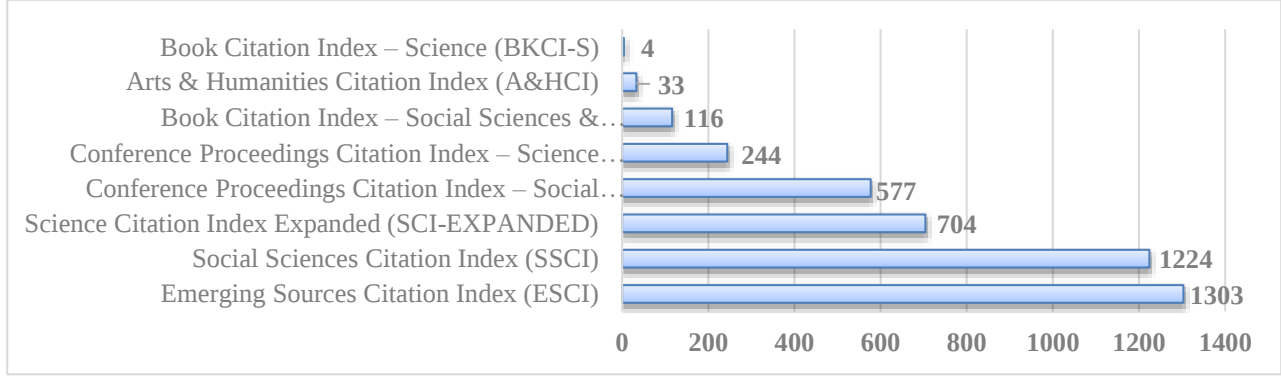
Kırsal turizm anahtar kelimesi ile Web of Science veri tabanında yapılan arama sonucuna göre, 1988 yılında bu konuda yapılan altı araştırmaya rastlanılmıştır. İlk yıllarda (1988-1994) kırsal turizm alanında oldukça sınırlı sayıda araştırma yapılmış olup, atıf sayıları da yok denecek kadar azdır (Grafik 1-2). Hatta 1988-1994 yılları arasında hiç atıfa rastlanılmamıştır. 1995 ve 1996 yıllarında bu alandaki bilimsel yayınlarda büyük bir artış görünmesine rağmen 2003 yılına kadar yayınlarda bir düşüş tespit edilmiştir. 2003 yılından itibaren ise bu alanda nispeten daha fazla yayın yapılmaya başlanmış, özellikle 2006 yılından itibaren yayın sayılarında belirgin bir artış gözlenmiştir. Atıf sayısında bazı yıllar küçük bir düşüş gözlenirse de, atıf sayılarında sürekli bir artıştan söz etmek mümkündür. Hem yayın hem de atıf sayısındaki artış, kırsal turizm konusunun akademik literatürde daha fazla ilgi çekmeye başladığını ve bu alandaki çalışmaların etki alanının genişlediğinin bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Kırsal turizm araştırmaları 2022 yılında 352 (%9.521) adet araştırma ile zirveyi yakalamıştır. Atıf sayısı ise yıllar itibarıyla devamlı bir artış göstermiş ve 2024 yılında 7098 atıf ile zirveye ulaşmıştır.

Grafik 2. Kırsal Turizm İle İlgili Bilimsel Araştırmalarının Atıf Sayısı

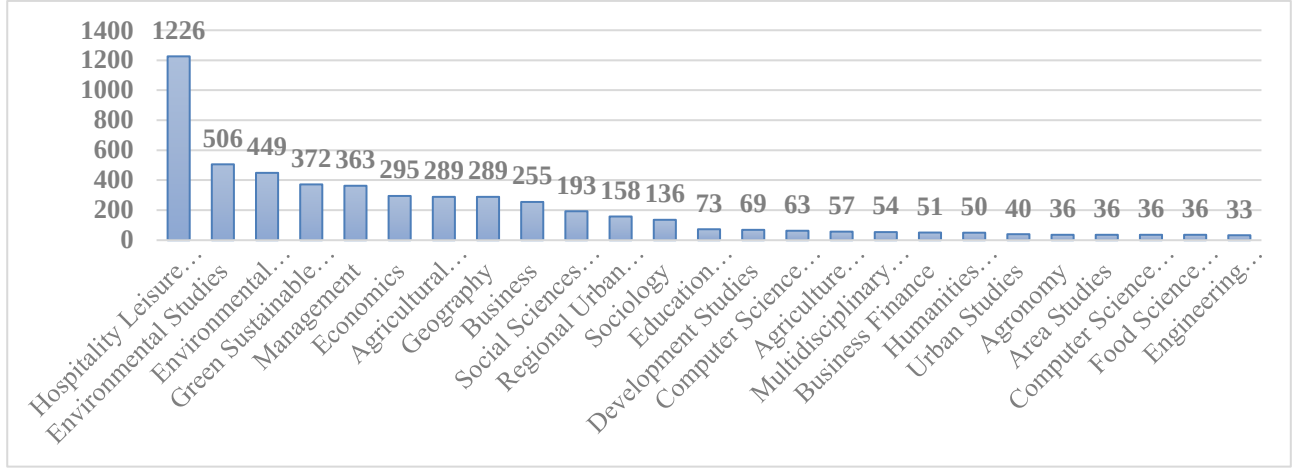


Bu bulgular, kırsal turizm konusunun son yıllarda giderek daha popüler bir araştırma alanı haline geldiğini ve bu alandaki çalışmaların bilimsel topluluk tarafından daha fazla dikkat çektiğini göstermektedir. Genel olarak Grafik 1 ve Grafik 2, kırsal turizm konusundaki akademik yayınların zaman içinde giderek artan bir ilgi gördüğünü ve bu alanda yapılan çalışmaların bilimsel etkisinin de sürekli olarak genişlediğini göstermektedir. Atıf sayılarındaki artış, kırsal turizm araştırmalarının sadece daha fazla üretilmekle kalmayıp, aynı zamanda daha fazla referans alındığını ve bilimsel literatürde daha önemli bir yer edindiğini vurgulamaktadır. Kırsal turizm konusunda yapılan yayınların Web of Science (WoS) indekslerindeki dağılımları Grafik 3’de verilmiştir.

Grafik 3. Kırsal Turizm Araştırmalarının Yer Aldığı Web of Science (WoS) İndeksleri



Grafik 3’de verilen bilgilere göre, kırsal turizm üzerine yapılan araştırmaların Web of Science (WoS) indekslerindeki dağılımı, bu alandaki araştırmaların hangi bilimsel disiplinlerde yoğunlaştığını ve hangi indeksler aracılığıyla daha fazla görünürlük kazandığını göstermektedir. 1303 araştırma Emerging Sources Citation Index (ESCI)’de yer almaktadır. ESCI, yeni veya gelişmekte olan kaynakları kapsadığı için, bu alandaki çalışmaların güncel ve yenilikçi yaklaşımlar içerdiği söylenebilir. Ayrıca araştırmaların yaklaşık üçte birinin Social Sciences Citation Index (SSCI)’de 1224 araştırmanın yer alması, kırsal turizm konusunun sosyal bilimler çerçevesinde incelendiğini ve bu alanın sosyal bilimler literatüründe önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Science Citation Index Expanded (SCI-EXPANDED)’de 704 araştırmanın bulunması, konunun fen bilimleri perspektifinden incelendiğini işaret etmektedir. Ayrıca, Conference Proceedings Citation Index-Social Science & Humanities (CPCI-SSH)’de 577 araştırma, Conference Proceedings Citation Index-Science (CPCI-S)’de 244 araştırma ve Arts & Humanities Citation Index (A&HCI)’de 33 araştırmanın bulunması kırsal turizm üzerine yapılan araştırmaların konferans ortamlarında da tartışıldığını ve bu alandaki bilimsel fikir alışverişinin devam ettiğini göstermektedir. Ayrıca Book Citation Index-Social Sciences & Humanities (BKCI-SSH)’de yer alan 116 araştırma, kırsal turizm konusunun kitap ve monograf gibi daha geniş kapsamlı eserlerde de ele alındığını ve sosyal bilimlerle beşeri bilimlerde kalıcı bir literatür oluşturduğunu göstermektedir. Book Citation Index-Science (BKCI-S)’de sadece 4 araştırmanın bulunması, kırsal turizm konusunun fen bilimleri alanında daha az temsil edildiğini işaret etmektedir. Genel olarak, bu indeksler, kırsal turizm araştırmalarının çoğunlukla sosyal bilimler alanında yoğunlaştığını, ancak farklı disiplinlerde de (fen ve beşeri bilimler gibi) incelenmeye devam ettiğini göstermektedir. Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların yer aldığı Web of Science (WoS) kategorileri, her bir kategoride kaç çalışmanın yer aldığı dağılımlar Grafik 4’de verilmiştir.

Grafik 4. Kırsal Turizm Araştırmalarının Yer Aldığı Web of Science (WoS) Kategorileri

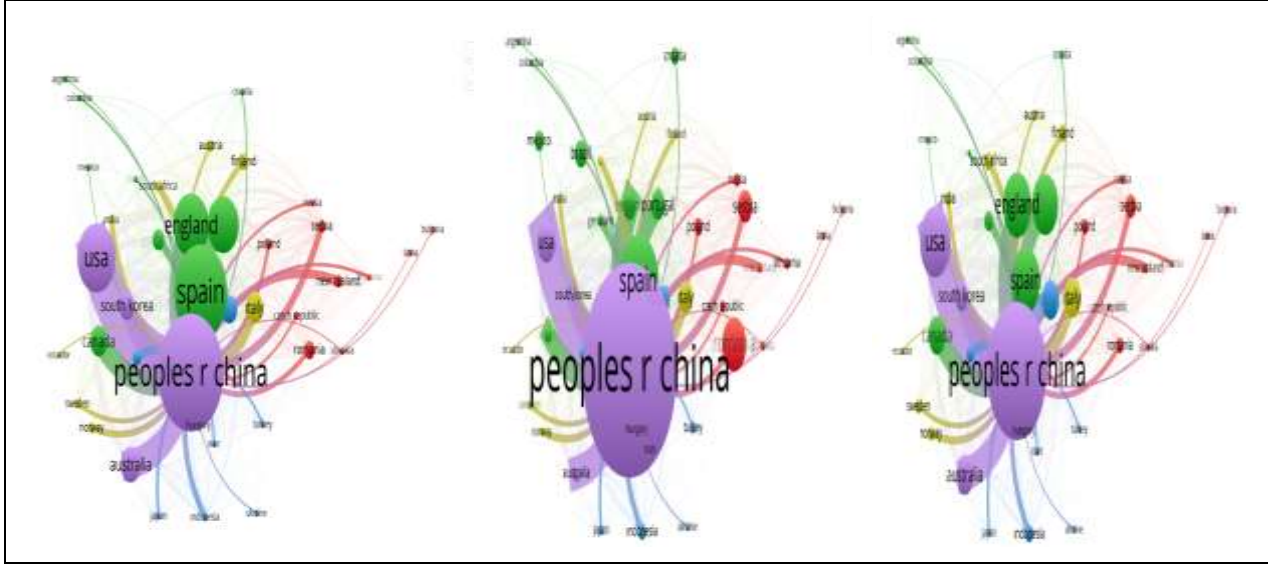
Grafik 4'de yer alan bulgular, kırsal turizm konulu yayınların Web of Science (WoS) kategorilerine dağılımını ortaya koymaktadır. Ağırlama, Hizmet, Eğlence, Spor kategorisinde 1226 araştırma ile en fazla yayın yapılmış olması, kırsal turizminin turizm, eğlence ve konaklama sektörüyle güçlü bir bağlantı içinde ele alındığını göstermektedir. Çevre Araştırmaları (506 araştırma), Çevre Bilimleri (449 araştırma) ve Yeşil Sürdürülebilir Bilim Teknoloji (372 araştırma) kategorisinde kayda değer araştırmanın yer alması kırsal turizminin çevre ve sürdürülebilirlik ile bağlantısını ortaya koymaktadır. İşletme kategorisinde 363 araştırmanın bulunması, kırsal turizminin yönetim açıdan da kapsamlı bir şekilde incelendiğini göstermektedir. Ayrıca ekonomi kategorisinde 295 araştırma ise kırsal turizminin ekonomik boyutlarını incelemektedir. Tarım Ekonomisi Politikası açısından 289 araştırma, kırsal turizm araştırmaları önem arz etmektedir. Coğrafya 289 araştırma ise, çalışmaların coğrafi dağılımı üzerine yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Bunlara ilaveten işletme, sosyal bilimler disiplinlerarası, bölgesel şehir planlaması, sosyoloji, eğitim araştırması, kalkınma çalışmaları, bilgisayar bilimi bilgi sistemleri, gıda bilimi teknolojisi gibi kategorilerinde yer alan çalışmaların büyük çoğunluğunun sosyal bilimler ve turizm odaklı olduğunu, ancak diğer disiplinlerde de çeşitli boyutlarda incelendiğini ortaya koymaktadır. Kırsal turizminin disiplinlerarası bir araştırma konusu olduğunu ve çok yönlü bir araştırma yapıldığını göstermektedir. Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların yayın dillerine göre dağılımları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Kırsal Turizm Araştırmalarının Dillere Göre Dağılımı

Diller	Yayın Sayısı	Yüzde
English	3163	85.556
Spanish	310	8.385
Portuguese	82	2.218
Croatian	20	0.541
Chinese	17	0.460
Russian	16	0.433
Czech	13	0.352
Lithuanian	11	0.298
Slovak	10	0.270
Turkish	10	0.270
Italian	9	0.243
Serbian	8	0.216
French	7	0.189
Polish	5	0.135
Catalan	3	0.081
German	3	0.081
Hungarian	2	0.054
Malay	2	0.054
Unspecified	2	0.054
Japanese	1	0.027
Latvian	1	0.027
Swedish	1	0.027
Ukrainian	1	0.027

Tablo 2’de yer alan veriler, kırsal turizm ile ilgili yapılan akademik çalışmaların büyük çoğunluğunun İngilizce dilinde yayınlandığını ortaya koymaktadır. Kırsal turizm ile ilgili yapılan akademik çalışmaların 23 farklı dilde yapıldığı tespit edilmiştir. Toplam 3163 çalışma (%85.556) ile İngilizce, bu alanda açık ara en yaygın kullanılan dil konumundadır. İspanyolca, 310 çalışma (%8.385) ile İngilizceden sonra en fazla kullanılan dil olarak öne çıkmaktadır. İspanyolca konuşulan ülkelerde kırsal turizm konusuna akademik ilginin varlığı, bu bölgelerdeki kırsal turizme yönelik çalışmaların önemini vurgulamaktadır. Üçüncü sırada ise Portekizce 82 çalışma (%2.218) ile bu alanda yaygın olarak kullanılan diller arasındadır. Türkçe 10 çalışma (%0.270) ile onuncu sıradadır. Sonuç olarak, İngilizcenin kırsal turizm üzerine yapılan araştırmalarda baskın dil olduğu görülmektedir. Ancak, diğer dillerdeki yayınların varlığı, bu konunun farklı dilsel ve kültürel bağlamlarda da ele alındığını, ancak uluslararası alanda etkin olmak adına İngilizcenin baskın bir dil olarak tercih edildiğini göstermektedir. Bu tablo, kırsal turizm üzerine yapılan araştırmaların dilsel dağılımını ve bu araştırmaların hangi dillerde yoğunlaştığını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Şekil 1, VOSviewer programı yardımıyla atıf türünde ülkelerin görsel ağ haritalaması oluşturulmuştur.

Şekil 1. Kırsal Turizm Araştırmalarına Katkı Sağlayan Ülkelerin/Bölgelerin Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (113-42)



Şekil 1 incelendiğinde, araştırmaların ülkelere/bölgelere göre dağılımındaki birinci görsel atıf sayısına göre, ortadaki görsel yayın sayısına göre ve üçüncü görsel ise toplam bağlantı uzunluğuna göre resmedilmiştir. Kırsal turizm konusunda katkı sağlayan 113 ülke, belirli kısıtlara tabi tutularak Şekil 1 görselleştirilmiştir. En az 20 yayını ve en az 20 atıf kısıtlaması neticesinde 113 ülkeden 42 ülke görselleştirilmiştir. Görselleştirilen 42 ülke, 5 kümede, 682 bağlantı gücü ve 9533 toplam bağlantı uzunluğuna sahiptir. Kırmızı renkteki birinci kümede 11 ülke yer almaktadır. Yeşil renkteki ikinci kümede ise 10 ülke yer almaktadır. Mavi renkteki üçüncü kümede 9 ülke tespit edilmiştir. Sarı renkteki dördüncü kümede 8 ülke ve mor renkteki beşinci kümede 4 ülke bulunmaktadır.

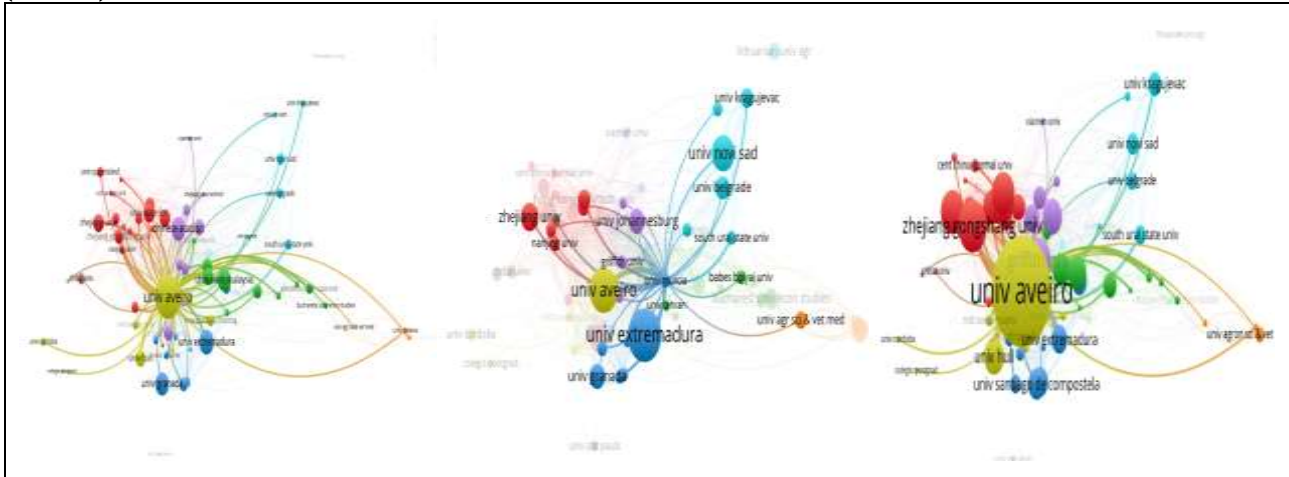
Tablo 3. Kırsal Turizm Araştırmalarının Katkı Sağlayan Ülkelerin/Bölgelerin Atıf Sayısı, Yayın Sayısı ve Toplam Bağlantı Uzunlukları

Ülke/Bölge	Atıf Sayısı	Yayın Sayısı	Toplam Bağlantı Uzunluğu
Çin	7860	960	2937
Amerika	4582	184	1504
İspanya	6377	407	1396
İngiltere	4249	124	1378
Portekiz	3762	135	1285
Avustralya	2337	73	849
İtalya	2029	140	842
Malezya	1817	119	834
Kanada	1993	70	812
Güney Kore	1846	50	649
Sırbistan	826	144	489
Almanya	1343	40	423
Güney Afrika	564	40	383
Finlandiya	1097	32	364

Tayvan	1015	42	363
Endonezya	433	71	359
Romanya	1185	239	340
Polonya	697	79	313
İsveç	614	37	308
Norveç	686	29	297
Fransa	1212	26	288
Hindistan	365	41	285
Avusturya	782	35	235
Yeni Zelanda	835	30	210
Rusya	405	57	198

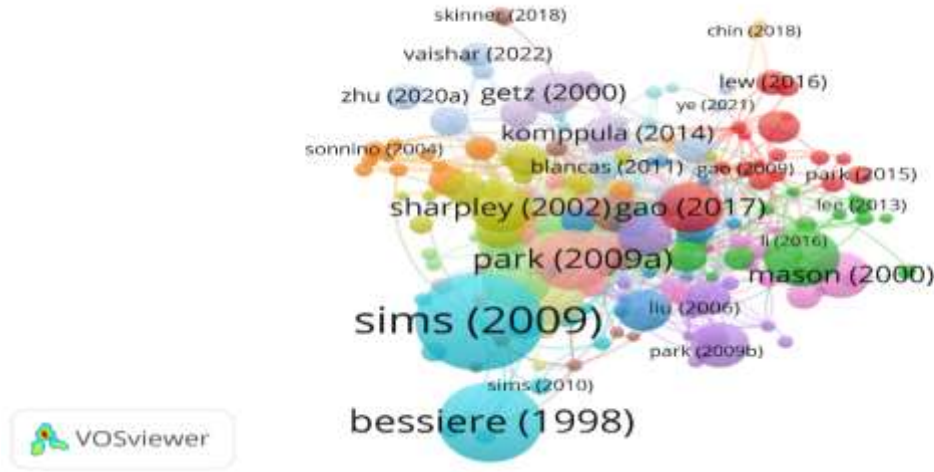
Tablo 3, kırsal turizm araştırmalarına katkı sağlayan ülkelerin/bölgelerin toplam bağlantı uzunluklarına göre ilk 25 ülke sıralaması verilmiştir. Tablo incelendiğinde, hem toplam bağlantı uzunluğuna hem de atıf sayısı bakımından ilk beş ülke sırasıyla, Çin, Amerika, İspanya, İngiltere ve Portekiz yer almaktadır. En fazla yayın yapan ülkelerde ise, Çin 960 yayın ile birinci sırada yer almaktadır. Çin'i sırasıyla İspanya, Romanya, Amerika, Sırbistan ve İtalya takip etmektedir. Bu tablonun görsel ağ haritalaması Şekil 1'de resmedilmiştir. 113 ülke araştırmacıları tarafında kaleme alınan kırsal turizm konusunun geniş bir uluslararası ilgiye sahip olduğunu ve dünya genelinde çok ülkeden akademik katkılar aldığını ortaya koymaktadır. Şekil 2, VOSviewer programı yardımıyla atıf türünde kurumların/kuruluşların görsel ağ haritalaması oluşturulmuştur.

Şekil 2. Kırsal Turizm Araştırmalarına Katkı Sağlayan Kurumların/Kuruluşların Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (2977-72)



Şekil 2 incelendiğinde, araştırmaların kurumlara/kuruluşlara göre dağılımındaki birinci görsel atfı sayısına göre, ortadaki görsel yayın sayısına göre ve üçüncü görsel ise toplam bağlantı uzunluğuna göre resmedilmiştir. Kırsal turizm konusunda katkı sağlayan 2977 kurum/kuruluş, belirli kısıtlara tabi tutularak Şekil 2'ye görselleştirilmiştir. En az 10 yayını ve en az 10 atfı kısıtlaması neticesinde 2977 kurumun/kuruluşun 72'si kurum/kuruluş görselleştirilmiştir. Görselleştirilen 72 kurum/kuruluş, 8 kümede, 659 bağlantı gücü ve 1460 toplam bağlantı uzunluğuna sahiptir. 246 toplam bağlantı uzunluğu ile en yüksek bağlantı uzunluğuna sahip Aveiro Üniversitesi hem 2025 atfı ve 44 yayına sahiptir. Extremadura Üniversitesi ise 52 yayın bakımından ilk sıradadır. Bu üniversite 836 atfı ve 63 toplam bağlantı gücüne sahiptir. Atfı bakımından ilk 5 kurum/kuruluş sırasıyla; Aveiro Üniversitesi (2025 atfı), Extremadura Üniversitesi (836 atfı), Çin Bilimler Akademisi (783 atfı), Granada Üniversitesi (733 atfı) ve Malezya Bilim Üniversitesi (726 atfı) ile gelmektedir. Yayın bakımından ise Extremadura Üniversitesi (52 yayın), Aveiro Üniversitesi (44 yayın), Novi Sad Üniversitesi, Taylors Üniversitesi (35 yayın) ve Autonomo Estado Meksika Üniversitesi (27 yayın) gelmektedir. Toplam bağlantı uzunluğu açısından ise, Aveiro Üniversitesi (246 toplam bağlantı uzunluğu), Zhejiang Gongshang Üniversitesi (116 toplam bağlantı uzunluğu), Griffith Üniversitesi (102 toplam bağlantı uzunluğu), Zhejiang Üniversitesi (96 toplam bağlantı uzunluğu) ve Hong Kong Politeknik Üniversitesi (93 toplam bağlantı uzunluğu) gelmektedir. Özellikle Portekiz, İspanya, Çin, Malezya ve Sırbistan'daki üniversiteler ve belirli akademik merkezler kırsal turizmi araştırmalarında dominant konumundadırlar. Aynı zamanda, bu kurumların küresel akademik topluluklara bu konuda liderlik ettiği sonucunu da ortaya koymaktadır.

Şekil 3. Kırsal Turizm Araştırmalarına En Fazla Atıf Alan Yayınların Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (3697-180)



3697 çalışma içerisinde en az 50 atıf alan çalışmalar VOSviewer programı yardımıyla görselleştirilmek amacıyla kısıtlama yapılmıştır. En az 50 atıf kısıtlaması neticesinde 205 çalışmaya ulaşılmıştır. Ancak 205 çalışmanın 180'i görselleştirilmiştir. Görselleştirilen 180 yayın, 17 küme ve 668 bağlantı gücünden oluşmaktadır. Dairelerin büyüklüğünün bağlantı sayılarıyla doğru orantılı olduğu belirtiliyor. Bu, belirli bir çalışmanın daha büyük bir daireyle temsil edilmesinin, o çalışmanın diğer çalışmalarla daha fazla atıf ilişkisi kurduğunu veya daha fazla atıf aldığını gösterdiğini ifade eder. Aynı renk, belirli bir tema etrafında kümelenmiş çalışmaları simgeler. Daireler arasındaki mesafenin, çalışmalar arasındaki benzerlik ile ters orantılı olduğu ifade ediliyor. Yani, iki çalışma arasındaki daireler ne kadar yakınsa, o kadar benzer oldukları anlaşılır. Ayrıca, daireler arasındaki çizginin kalınlığı da bu iki çalışma arasındaki atıf ilişkisinin gücünü gösterir. Kalın çizgiler, güçlü bir atıf ilişkisini belirtirken, ince çizgiler zayıf bir ilişkiyi ifade eder (Duman, 2024). Tablo 4'de en çok atıf alan yazarların makaleleri verilmiştir.

Tablo 4. Kırsal Turizm Alanında En Çok Atıf Alan Yazarlar ve Yayınlar

Yazar(lar)	Yayın Adı	Dergi	Yayın Yılı	Atıf Sayısı
Sims Rebecca	Food, place and authenticity: local food and the sustainable tourism experience	Journal of Sustainable Tourism	2009	779
Bessière, Jacinthe	Local development and heritage: traditional food and cuisine as tourist attractions in rural areas.	Sociologia Ruralis	1998	605
Park Duk-Byeong ve Yoon Yoo-Shik	Segmentation by motivation in rural tourism: A Korean case study	Tourism Management	2009	440
Briedenhan, Jenny ve Wickens, Eugenia	Tourism routes as a tool for the economic development of rural areas-vibrant hope or impossible dream?.	Tourism Management	2004	418
Loureiro, Sandra Maria Correia	The role of the rural tourism experience economy in place attachment and behavioral intentions.	International Journal of Hospitality Management	2014	394

Rebecca Sims'in 2009 yılında Journal of Sustainable Tourism dergisinde yayınlanan "Food, place and authenticity: local food and the sustainable tourism experience" isimli çalışması 779 atıf ile ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada ise, 1998 yılında Sociologia Ruralis dergisinde yayınlanan "Local development and heritage: traditional food and cuisine as tourist attractions in rural areas." isimli çalışması 605 atıf almıştır. Üçüncü sırada Duk-Byeong Park ve Yoo-Shik Yoon'un 2009 yılında Tourism Management dergisinde yayınlanan Segmentation by motivation in rural tourism: A Korean case study isimli çalışması 440 atıf almıştır. Briedenhan, Jenny ve Wickens, Eugenia'nın 2004 yılında Tourism Management dergisinde yayınlanan "Tourism routes as a tool for the economic development of rural areas-vibrant hope or impossible dream?." isimli çalışması ise 418 atıf ile dördüncü sıradadır. Beşinci sırada ise, Sandra Maria Correia Loureiro'nın 394 atıf alan ve 2014 yılında International Journal of Hospitality Management dergisinde yayınlanan "The role of the rural tourism experience economy in place attachment and behavioral intentions" isimli çalışmadır. Tablo 5'de yazarlara ilişkin etki faktörleri verilmiştir.

Tablo 5. Yazarlara İlişkin Etki Faktörleri

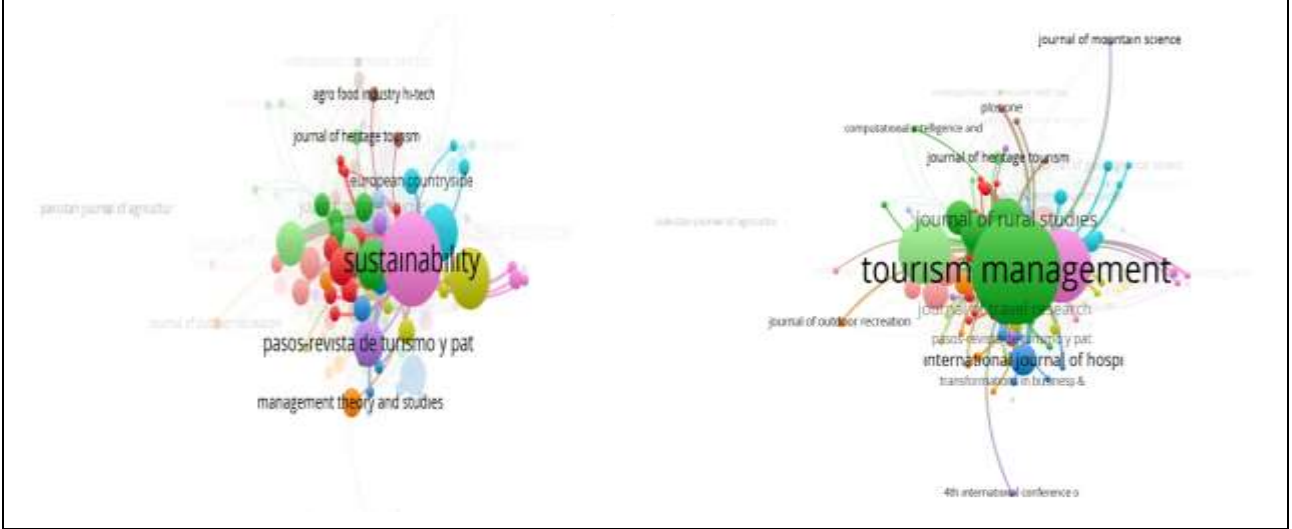
Yazar	h_index	g_index	m_index	Toplam Atıf	Yayın Sayısı	Başlangıç
Kastenholz, E.,	16	31	0.889	1562	31	2008
Wang, Y.,	11	23	0.917	545	39	2014
Zhang, Y.,	10	14	1.000	253	29	2016
Carneiro, M., J.,	9	11	0.643	664	11	2012
Lo, M., C.,	9	12	0.750	184	12	2014
Nair, V.,	9	16	0.692	289	21	2013
Polo Pena, A., I.,	9	11	0.563	271	11	2010
Park, D., B.,	8	10	0.421	825	10	2007
Frias Jamilena, D., M.,	7	9	0.438	208	9	2010
Hernandez-Maestro, R., M.,	7	8	0.368	342	8	2007

Tablo 5’de sunulan H-endeksi ve G-endeksi, yazarların hem üretkenliğini hem de etkisini ölçmektedir. Kastenholz, E., en yüksek h-endeksi (16) ve g-endeksi (31) ile öne çıkmaktadır. M-indeksi ise h-indeksini yazarın ilk yayınından bu yana geçen yıl sayısına göre normalleştirir. Zhang, Y., en yüksek m-indeksine (1.000) sahiptir ve bu da son yıllarda hızlı bir etkiye işaret ederken, Kastenholz, E., (0,889) ve Wang, Y., (0,917) de zaman içinde güçlü ve tutarlı bir etki göstermektedir. Toplam atıf sayısı bakımından Kastenholz, E., 1562 atıfı ile başı çekmekte, onu Park, D.B., (825) ve Carneiro. M.J., (664) takip ederek alandaki önemli etkilerini göstermektedir. Wang, Y., (39) en çok yayına sahiptir ve onu Kastenholz, E., (31) takip etmektedir. Tablo 4, ayrıca her bir yazarın alandaki yayıncılık kariyerine ne zaman başladığına dair önemli bilgiler vermektedir. Bu bilgiler, yazarların akademik yörüngelerini ve zaman içinde yarattıkları etkiyi anlamlandırmaya olanak sağlamaktadır. Tablo 6’da kırsal turizm alanında en fazla yayın yapan dergilere ilişkin etki faktörleri ve Şekil 4’de kırsal turizm araştırmalarının yayınlandığı kaynakların görselleştirilmiş ağ haritalaması verilmiştir.

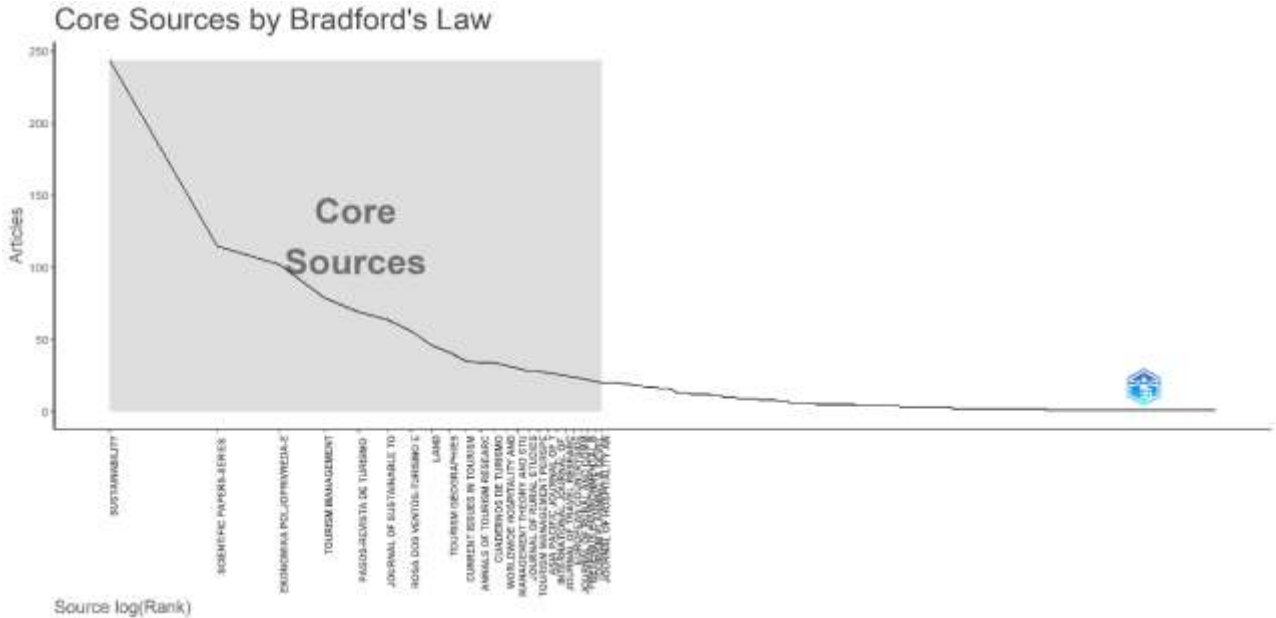
Tablo 6. Kırsal Turizm Alanında En Fazla Yayın Yapan Dergilere İlişkin Etki Faktörleri

Kaynak	h_index	g_index	m_index	Atıf	Sayısı	Başlangıç
Tourism Management	43	79	1.387	7603	79	1995
Sustainability	30	44	2.5	3724	244	2014
Journal of Sustainable Tourism	25	53	1.389	2882	64	2008
Annals of Tourism Research	23	34	0,697	2636	34	1993
Tourism Geographies	19	36	1	1311	41	2007
Tourism Management Perspectives	18	28	1.286	1031	28	2012
Journal of Rural Studies	17	28	0.447	1420	28	1988
International Journal of Tourism Research	16	26	0.941	798	26	2009
Journal of Travel Research	16	25	0.941	824	25	2009
Current Issues in Tourism	15	30	0.882	920	35	2009

Tablo 6’da yer alan bulgulara göre ön sıralarda yer alan Tourism Management, birçok boyutta en yüksek etki ölçütlerine sahip dergi olarak öne çıkmaktadır. Derginin 1995’den beri kırsal turizm alanındaki süregelen varlığı ve önemli atıf sayısı, kırsal turizm araştırmalarının şekillendirilmesindeki önemli rolünün altını çizmektedir. Hemen ardından gelen Sustainability dergisi 244 yayın ile güçlü performansı, daha geniş toplumsal ve akademik önceliklerle uyumlu bir eğilim olarak, alanda sürdürülebilirliğe verilen artan önemi yansıtmaktadır. Journal of Sustainable Tourism (1.389) ve Tourism Management Perspectives (1.286) yüksek m-indeks değerlerine sahip, görece alana daha yeni katkı sunan dergilerin ortaya çıkışı, alanda dinamik bir değişime işaret etmektedir. Bu yayınların hızla ilgi görmesi, araştırma odaklarında ve metodolojilerinde çağdaş akademik söylemle örtüşen bir evrime işaret etmektedir. Bu eğilim, alanın yeni ortaya çıkan sorunlara karşı duyarlılığını ve hızlı bilgi yayma kapasitesini göstermektedir.

Şekil 4. Kırsal Turizm Araştırmalarının Yayınlandığı Kaynakların Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (1266-54)

Kırsal turizm ile ilgili konuların yayınlandığı kaynaklar, belirli kısıtlara tabi tutularak Şekil 4 görselleştirilmiştir. 1266 kaynaktan en az 10 araştırma ve en az 10 atıf kısıtlaması yapıldığında 54 kaynak birlikteliği oluşmaktadır. Görselleştirilen 54 kaynak, 7 kümede, 636 bağlantı gücünden ve 3950 toplam bağlantı uzunluğundan oluşmaktadır. Şekil 4 incelendiğinde, yayınların kaynaklara göre dağılımındaki birinci görsel yayın sayısına göre ve ikinci görsel ise atıf sayısına göre resmedilmiştir. 244 yayının yayınlandığı Sustainability dergisi birinci sırada yer almasına karşın atıf sayısı açısından 3724 atıf ile ikinci sıradadır. Bu karşılık Tourism Management dergisi ise 7603 atıf ile atıf açısından ilk sıradadır. Yayın açısından ise aynı dergi 79 yayın ile ikinci sırada yerini almaktadır (Tablo 6). Şekil 4’de resmedilen düğüm büyüklükleri bu durumu resmetmektedir. Kırsal turizm çalışmaları genellikle turizm konularının sıklıkla yayınlandığı dergilerde yayınlanmıştır. Dergilerin etki faktörlerinin yüksek olması araştırmacılar tarafından bu dergilerin tercih edilmesinde önemlidir. Kırsal turizm yayınlarındaki dergi üretkenliğini gösteren Bradford yasası Şekil 5’de verilmiştir.

Şekil 5. Bradford Yasasına Göre En Üretken Dergiler

Bradford Yasasına göre literatürdeki kaynakların ve verilerin dağılımını Şekil 5’de gösterilmektedir. Bradford Yasası, bilimsel literatürde belirli bir konu veya alanla ilgili önemli dergileri tanımlamaya yardımcı olur (Souza, Kuniyoshi ve Freitas, 2024). Bradford Yasası, bilimsel yayınların dağılımını anlamak için etkili bir araçtır. Bu yasa, belirli bir konuda yayınların belirli bir yapıda toplandığını ortaya koyar. İlk bölgede olan "çekirdek dergiler", en üretken dergileri içerir ve bu gruptaki dergi sayısı sınırlıdır. Çekirdek dergiler belirli bir konudaki makalelerin önemli bir bölümünü yayımlar (Demiröz, 2024). İkinci bölgede, orta derecede üretken dergileri barındırırken, sayıca artar. Üçüncü bölgede ise daha düşük üretkenliğe sahip en çok dergiyi

içerir. Üçüncü bölgede ise konuyla ilgili daha az üretken olan dergiler bulunur (Yazıcı, 2023). 1934 yılında Bradford, dergilerde yayımlanan makalelerin frekans dağılımını inceleyerek Bradford yasasını geliştirmiştir. Bu yasa, bibliyometrik analizlerde dergi üretkenliğini incelemek için yaygın olarak kullanılan temel bir araç haline gelmiştir (Demiröz, 2024) ve çekirdek dergi kavramını literatüre kazandırmıştır (Tripathi ve Sen, 2016). Bradford yasası, araştırmacıların belirli bir alanda kaynakça oluştururken hangi dergilere odaklanmaları gerektiği konusunda rehberlik eden önemli bir kılavuzdur (Aslantürk ve Baltacı, 2023).

Kırsal turizm konulu yayınlar ile ilişkin çekirdek dergiler Şekil 5’de gösterilmektedir. Şekil 5 incelendiğinde, yazarların çalışmalarını yayınlamak için en çok kullandıkları dergiler: Sürdürülebilirlik (n=244), Bilimsel Makaleler-Dizi Yönetimi Tarım ve Kırsal Kalkınmada Ekonomi Mühendisliği (n=115), Ekonomika Polioprivreda-Tarım Ekonomisi (n=102), Turizm İşletmeciliği (n=79), Pasos-Revista De Turismo Y Patrimonio Cultural (n=69), Sürdürülebilir Turizm Dergisi (n=63), Rosa Dos Ventos-Turismo E Hospitalidade (n=69), Kara (n=46), Turizm Coğrafyaları (n=41), Turizmde Güncel Konular (n=35), Turizm Araştırmaları Yıllıkları (n=34), Cuadernos De Turismo (n=34), Dünya Çapında Misafirperverlik ve Turizm Temaları (n=32), Kırsal İşletme ve Altyapı Geliştirme için Yönetim Teorisi ve Çalışmaları (N=30), Kırsal Araştırmalar Dergisi (n=28), Turizm İşletmeciliği Perspektifleri (n=28), Asya Pasifik Turizm Araştırmaları Dergisi (n=27), Uluslararası Turizm Araştırmaları Dergisi (n=26), Seyahat Araştırmaları Dergisi (n=25), Avrupa Kırsal (n=24), Kırsal ve Toplumsal Kalkınma Dergisi (n=23), Fresenius Çevre Bülteni (n=22), Turizm Planlama ve Geliştirme (n=21) ve Otelcilik ve Turizm İşletmeciliği Dergisi (n=20) takip etmektedir. Bu dergiler çekirdek dergiler olup I. bölgede yer almaktadır. Çalışmada kullanılan verilerin Bradford yasası kapsamında değerlendirilmesi Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Bradford Yasası Bölgeleri

Bölge	Dergi Sayısı	%	Makale Sayısı	%	k
I	24	1.896	1225	33.135	-
II	210	16.588	1252	33.865	8.75
III	1032	81.516	1220	33.000	4.91
Toplam	1266	100	3697	100	

Bradford yasası araştırmacıların kaynakları daha verimli bir şekilde belirlemelerine yardımcı olur. Çekirdek dergiler, konuya ilişkin makalelerin üçte birini sağlarken, ikinci grup dergiler toplam makalelerin bir diğer üçte birine katkıda bulunur. Üçüncü grup ise en fazla dergiye sahip olmakla birlikte, yayınları daha az üretkendir ve son üçte birine katkıda bulunur (Damar ve Hancerliogulları Koksalmis, 2024; Rajeswari, Dhanasekar ve Sathya, 2021). Tablo 7 incelendiğinde, I. bölge, 1225 yayının yani %33.135’i çekirdek bölgede olan 24 dergide yer almaktadır. II. bölgede 1252 yayın (%33.865) ve III. bölgede ise 1220 yayın (%33.000) ile katkıda bulunduğu tespit edilmiştir. Bradford’un çarpan faktörü, bilimsel yayınların dağılımını anlamak için kullanılan bir ölçümdür. Bu çarpan, bir bölgedeki dergilerin sayısının bir önceki bölgedeki dergi sayısına oranı ile hesaplanır. Yani, çarpan faktörü $1:n:n^2$ şeklinde ifade edilir (Mercy Clarence ve Raja, 2020). Bradford’un çarpan faktörü (k), bir bölgedeki dergi sayısının bir önceki bölgedeki dergi sayısına bölünmesiyle hesaplanır.

$$k = \frac{(8.75 + 4.91)}{2} = 6.83$$

Bölge I için hesaplanan değer ise;

$$= 24 : 24 * 6.83 : 24 * 46.6489$$

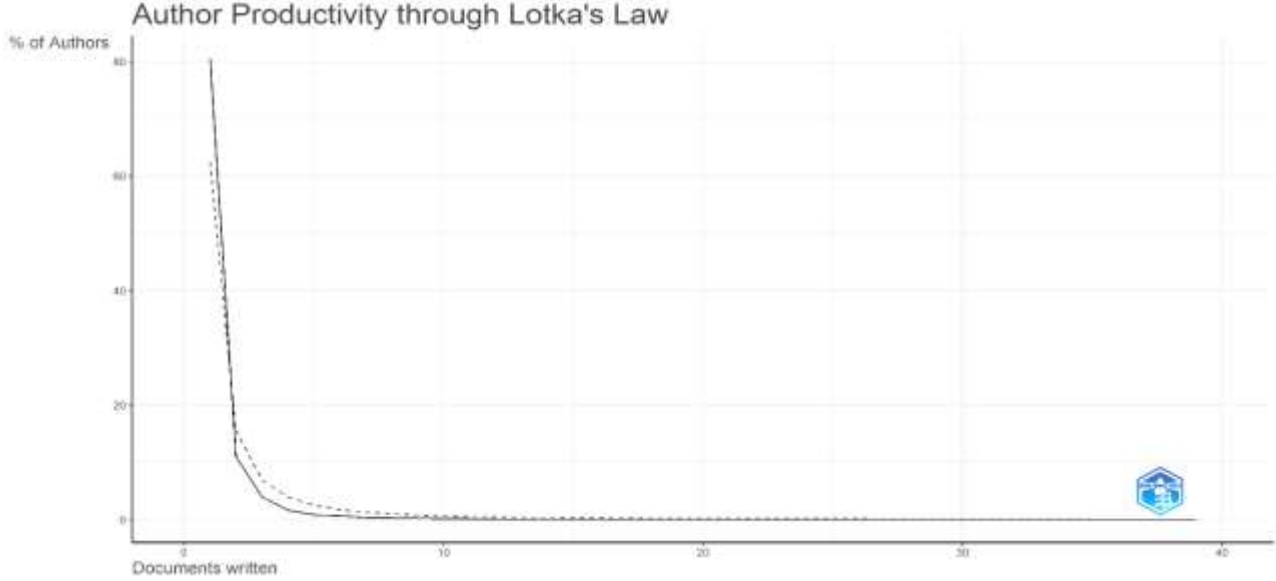
$$= 24: 163.92: 1119.5736 \gg 1307.4936$$

Bu nedenle, hata yüzdesi $|(1307.4936 - 1266)/1307.4936| * 100 = 3.174\%$, bu da Bradford yasasının düşük hata yüzdesi nedeniyle bu çalışmaya uygulandığını gösterir. Elde edilen verilere göre, Bradford yasasında öngörülen ve gerçekleşen değerlerin birbirlerine yakın oldukları, kırsal turizmle ilişkin verilerin yayın sayıları yönünden Bradford yasasına uyum sağladığı belirlenmiştir. Sonuçlar, Bradford yasasına uygundur ve yayınların yoğunluğu yaklaşık birbirlerine eşittir. Yazarların bilimsel üretkenliğini ölçen (Lotka Yasası) bilimsel üretkenlik dağılımı ve değerlendirilmesi Şekil 6’da gösterilmektedir.

Lotka yasası, bibliyometrinin en yaygın kullanılan kanunlarından biridir ve yazar üretkenliğindeki desenleri değerlendirir (Demiröz, 2024). Alfred J. Lotka tarafından 1926 yılında önerilen bu yasa, bilimsel üretkenliğin frekans dağılımını analiz etmiştir (Demiröz, 2024; Aslantürk ve Baltacı, 2023). Bu yasa, belirli bir alandaki yazarların yayın sıklığını belirler (Damar ve Hancerliogulları Koksalmis, 2024). Lotka yasası, bir alandaki yazarların çoğunluğunun az sayıda yayına sahip olduğunu, yalnızca küçük bir kısmının çok sayıda yayına

sahip olduğunu öne sürer (Torun ve Bozkuş, 2022). Başka bir deyişle, bu yasa “az sayıda yazar çok sayıda yayın yapar” şeklinde özetlenebilir. Daha basit bir ifadeyle, yazarların küçük bir kısmı yayınların çoğunluğunu üretirken, daha büyük bir yazar grubu yalnızca ara sıra katkıda bulunur (Güleç Bilgili ve Yılmaz, 2024).

Şekil 6. Lotka Yasasına Göre Bilimsel Üretkenlik Dağılımı ve Değerlendirilmesi



Lotka'nın matematiksel formülü, yazarların üretkenliğini belirli bir dağılıma yerleştirir. Bu formüle göre, bir alandaki yazarların n sayıda makale yayınlama olasılığı, bu yazarların toplam yazar sayısının ters orantılı bir fonksiyonu olarak azalır. Örneğin, çoğu yazar sadece bir veya iki makale yayınlamış, ancak çok az sayıda yazar daha fazla sayıda makale yayınlamış alanın büyük bir bölümünü temsil eder. Bu dağılım birçok bilimsel alanda gözlemlenen ortak bir özelliktir. Lotka yasası, özellikle akademik alanlarda yazarların üretkenliğini analiz etmek, alanlar arasındaki etkiyi değerlendirmek ve en üretken araştırmacıları belirlemek için kullanılabilir. Ayrıca bu yasa, bilimsel üretkenliğin ve araştırma çıktılarının zaman içinde nasıl değiştiğini ve hangi araştırmacıların veya kurumların daha fazla katkıda bulunduğunu anlamak için de yararlı bir araçtır (Ongun ve Işık Albayrak, 2024). Lotka yasası, bibliyometri alanında yazar üretkenliği üzerine yapılan analizlerin temel taşlarından biri olup, üretkenlik desenlerini değerlendiren önemli bir kuram olarak kabul edilmektedir (Demiröz, 2024).

Tablo 8. Lotka Yasasına Göre Beklenen ve Tespit Edilen Yazarların Oranı

Makale Sayısı	Tespit Edilen Yazar Sayısı	Tespit Edilen Yazarların Oranı %	Beklenen Yazarların Oranı % ¹
1	5764	80.5	60.79
2	788	11.0	15.20
3	283	4.0	6.75
4	116	1.6	3.80
5	61	0.9	2.43
6	52	0.7	1.69
7	23	0.3	1.24
8	20	0.3	0.95
9	14	0.2	0.75
10	9	0.1	0.61
11	10	0.1	0.50
12	6	0.1	0.42
13	3	0.0	0.36
14	1	0.0	0.31
15	2	0.0	0.27
16	2	0.0	0.24
17	1	0.0	0.21

¹ Ayrıntılı bilgi için bakınız, Lotka, A. (1926). The Frequency distribution of scientific productivity, Journal of the Washington Academy of Sciences 16 (12), 317-323.

19	2	0.0	0.0
20	1	0.0	0.0
21	1	0.0	0.0
22	1	0.0	0.0
24	1	0.0	0.0
29	1	0.0	0.0
31	1	0.0	0.0
39	1	0.0	0.0

Lotka yasası, yazarların üretkenliğinin bir ters kare dağılım gösterdiğini öngörür. Yani, her yeni yayın sayısı, önceki yayın sayısına göre daha az sayıda yazar tarafından yapılır. Bu dağılımın sonuçları, bilimsel alandaki katkıların çoğunluğunun, az sayıda yazar tarafından yapıldığını ve büyük bir kısmının ise yalnızca tek bir katkı sağladığını gösterir (Khanam vd., 2023). Lotka yasası bir alanda, yazarların %60'ının bir yayın ile, %15'inin 2 yayın ile, %7'sinin 3 yayın ile katkıda bulunduğunu öngörmektedir (Ahmad ve Batcha, 2020; Elango ve Rajendran, 2012). Yatay eksen yazarların ürettikleri makale sayısını dikey eksen ise yüzdelerini göstermektedir.

$$y(x) = \frac{y(1)}{x^2}$$

formülündeki $y(1)$, bir makalesi olan yazar sayısı ve $y(x)$ ise x makalesi olan yazar sayısıdır. Frekans tabanlı yazar sıralamasıyla karakterize edilen Lotka yasası, makale yoğunluğunu ve dağılımını kısıtlayan kare ters bir ilişki ortaya koymaktadır (Qiu vd., 2017). Lotka yasasına göre, araştırma konusu ile ilgili yazar ve makaleler ele alındığında; %80.5'lik kısmın bir makale ile katkıda bulunan yazarlardan oluşmuştur. Daha fazla yayını olan yazarlara doğru ilerledikçe, oranları keskin bir şekilde azalır ve yalnızca %11.0'lık kısmın iki makalesi, yalnızca %4.0'lık kısmın ise üç makale ve yalnızca %1.6'lık kısmı ise dört makale ile katkıda bulunan yazarlardan oluştuğu tespit edilmiştir. Geri kalan %2.9'luk kısımda ise araştırmacıların alana ilişkin 5 ile 39 arasında çalışma yayınlandığı görülmektedir. Tespit edilen ve beklenen yazar sayılarının birbirini tutmadığı Tablo 8'de görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda, kırsal turizm konulu çalışmaların Lotka yasası ile beklenen dağılımı tam olarak karşılamadığı gözlemlenmiştir. Bibliyometrik analizlerde kullanılan veri tabanlarının kapsamı, Lotka yasasının geçerliliği üzerinde doğrudan etkili olabilmektedir. Özellikle Web of Science gibi seçici veri tabanı, daha çok yüksek etki faktörüne sahip dergileri indekslemekte; bu durum, düşük üretkenliğe sahip yazarların görünürlüğünü azaltmakta ve sonuç olarak üretkenlik dağılımını Lotka yasasının öngördüğü biçimde yansıtmamaktadır (Thelwall, 2018; Archambault vd., 2009). Ayrıca Lotka yasası, genellikle hakemli dergi makaleleri üzerinden test edilmiş olup, bu tür yayınların bilimsel üretkenliği en sistematik biçimde temsil ettiği varsayılmıştır (Wallace, 2009). Bu çalışmadaki bilimsel yayınların çoğunluğu makale olsa da bildiri, kitap bölümü vb. gibi yayınlar da incelenmesi Lotka yasasını tam olarak karşılamama nedenleri arasındadır. Anahtar kelimelerin görselleştirilmiş ağ haritalaması Şekil 7'de resmedilmiştir ve anahtar kelime sıklığı Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Anahtar Kelime Sıklığı

Anahtar Kelime	Tekrar Sıklığı (f)	$r \times f = k$
Kırsal turizm	1852	$1852 \times 1 = 1852$
Turizm	424	$424 \times 2 = 848$
Kırsal	192	$192 \times 3 = 576$
Gelişme	180	$180 \times 4 = 720$
Sürdürülebilir kalkınma	173	$173 \times 5 = 865$
Kırsal kalkınma	161	$161 \times 6 = 966$
Tarım turizmi	117	$117 \times 7 = 819$
Sürdürülebilirlik	115	$115 \times 8 = 920$
Sürdürülebilir turizm	97	$97 \times 9 = 873$
Çin	86	$86 \times 10 = 860$

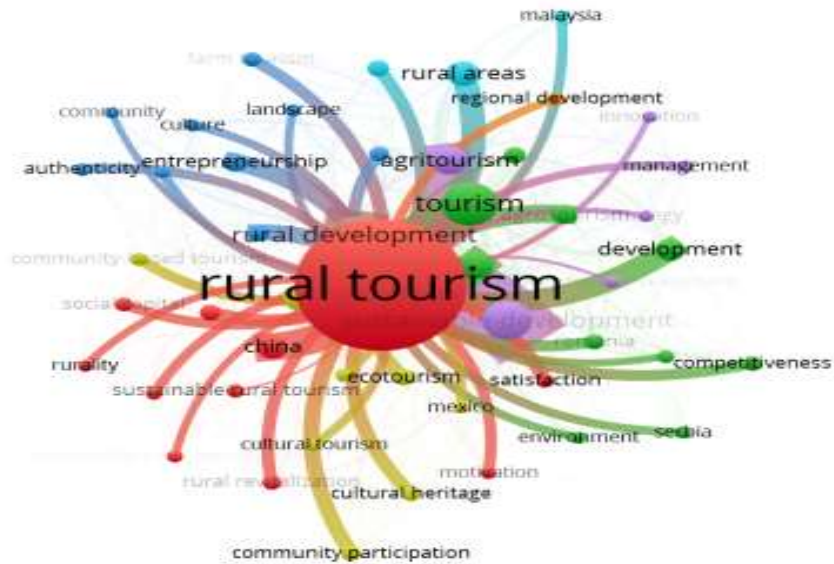
Yazarların çalışmalarında kullandıkları 7552 anahtar kelime içerisinde en az 20 kez tekrar eden 50 anahtar kelime Şekil 7'de görselleştirilmiştir. Şekil 7'deki 50 anahtar kelime, 8 küme, 464 bağlantı gücü ve 2262 toplam bağlantı uzunluğundan oluşmaktadır. Kırsal turizm (1852), turizm (424), kırsal (192), gelişme (180), sürdürülebilir kalkınma (173), kırsal kalkınma (161), tarım turizmi (117), sürdürülebilirlik (115), sürdürülebilir turizm (97) ve Çin (86) en fazla tekrar eden kelimeler olarak tespit edilmiştir (Tablo 9).

Zipf yasası, bir metindeki kelime kullanım sıklığını tahmin etmek için sıklıkla kullanılan bir kelime sıklığı sıralamasına atıfta bulunur. Yasa, o metinde geçen kelimeleri azalan sıklık sırasına göre listerseniz, o listedeki bir kelimenin sıralaması, sıklığıyla çarpıldığında bir sabite eşit olacaktır. Bu ilişkinin denklemi şudur:

$$r \times f = k,$$

burada r kelimenin sıralaması, f sıklık ve k sabittir (Lalrempuii, Ngurtinkhuma ve Mishra, 2020). Zipf yasasının uygulanması neticesinde bulgularla uyuşmayan sonuçlar vermiştir (Tablo 9). Belirli bir alana veya konuya ait metinlerde, belirli kelimelerin aşırı tekrar etmesi doğal dağılımı bozabilir (Piantadosi, 2014). Bu çalışmada da kırsal turizm alanındaki homojen konu nedeniyle Zipf yasasındaki uygunluk zayıflamıştır.

Şekil 7. Anahtar Kelimelerin Görselleştirilmiş Ağ Haritalaması (7552-50)



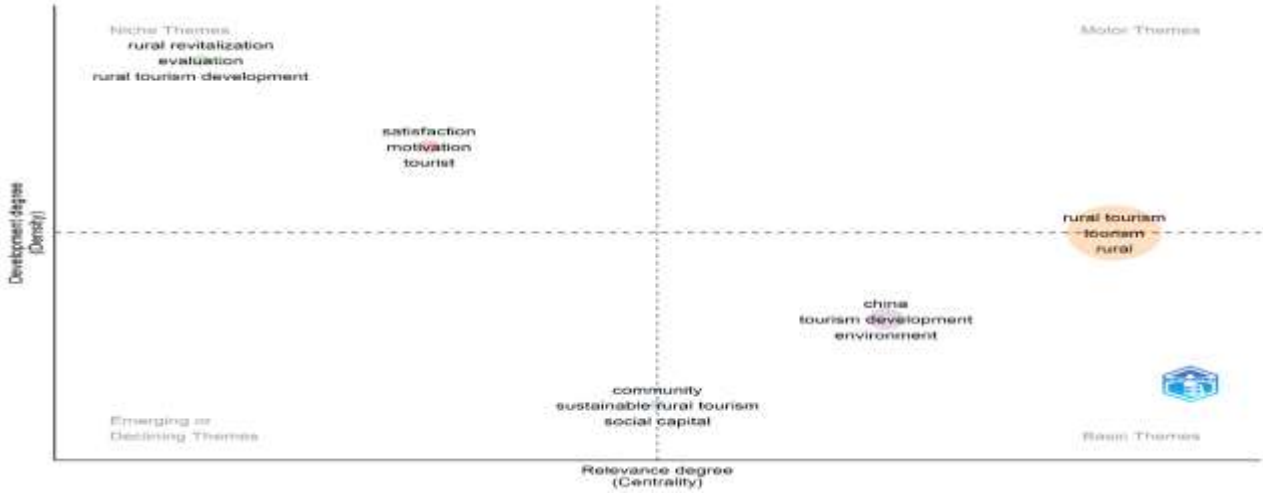
Yazarların çalışmalarında kullandıkları kelimelerin tematik haritalamasının kümeleri ve tematik harita Tablo 10 ve Şekil 8’de verilmiştir.

Tablo 10. Tematik Haritalamasının Kümeleri ve Sıklıkları

Küme	Callon Merkeziyeti	Callon Yoğunluk	Sıra Merkeziyeti	Sıra Yoğunluk	Küme Sıklığı
Memnuniyet	0.024	4.391	2	4	132
Topluluk	0.036	3.082	3	1	103
Kırsal Canlandırma	0.015	4.723	1	5	110
Çin	0.055	3.794	4	2	270
Kırsal Turizm	0.164	3.817	5	3	4570

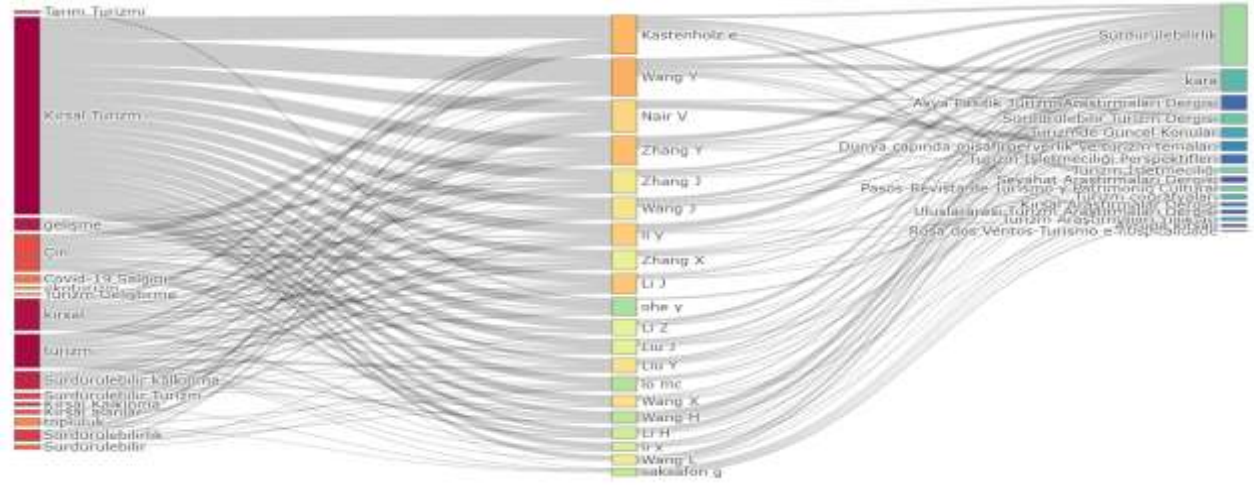
Araştırma temasının önemini ve dönemsel gelişimini analiz etmek için ilk olarak Callon ve arkadaşlarının önerdiği tematik harita (Callon, Courtial ve Laville, 1991) kullanılmıştır. Tematik harita, merkezîyet (x eksen) ve yoğunluktan (y eksen) oluşan bir koordinat sistemidir. Merkezîlik, seçilen temanın önemini ölçer ve yoğunluk, seçilen temanın gelişimini ölçer (Nasir vd., 2020; Cobo vd., 2011). Callon ve arkadaşlarına (1991) göre; belirli bir küme için merkezîyet ölçüsü diğer kümelerle olan bağlantılarının yoğunluğu, bu bağlantılar ne kadar çok ve güçlü olursa, bu küme bilimsel veya teknolojik topluluk tarafından hayati önem taşıyan bir dizi araştırma problemini o kadar çok belirler. Yoğunluk, kümeyi oluşturan kelimeleri birbirine bağlayan bağlantıların gücünü karakterize eder. Bu bağlantılar ne kadar güçlüyse, kümelenmeye karşılık gelen araştırma sorunları o kadar tutarlı ve bütünlüklü bir bütün oluşturur. Bu nedenle, bir araştırma konusu, her biri belirli bir tema modülünü temsil eden bu iki değere göre 4 kadranda sınıflandırılabilir ve böylece araştırma konusu, anahtar kelimenin (araştırma teması) nerede olduğunu analiz ederek bibliyografik verilerini alakalı (yazar) bir anahtar kelimesi ile gösterebilir. Bu yöntem tematik haritayı dolayısıyla araştırma konularını yorumlamak için gerekli bir metottur (Ongun, 2024; Seyhan ve Özzeybek Taş, 2021; Yu ve Muñoz-Justicia, 2020; Callon vd., 1991). Tematik harita dört kadrana ayrılmıştır (Nasir vd., 2020; Cobo vd., 2011). Bunlar katranlar; motor, temel, yeni ortaya çıkan veya azalan ve niş temalardır (Seçilmiş ve Sarı, 2023; Yay, Güneri ve Atabay, 2022).

Şekil 8. Tematik Harita



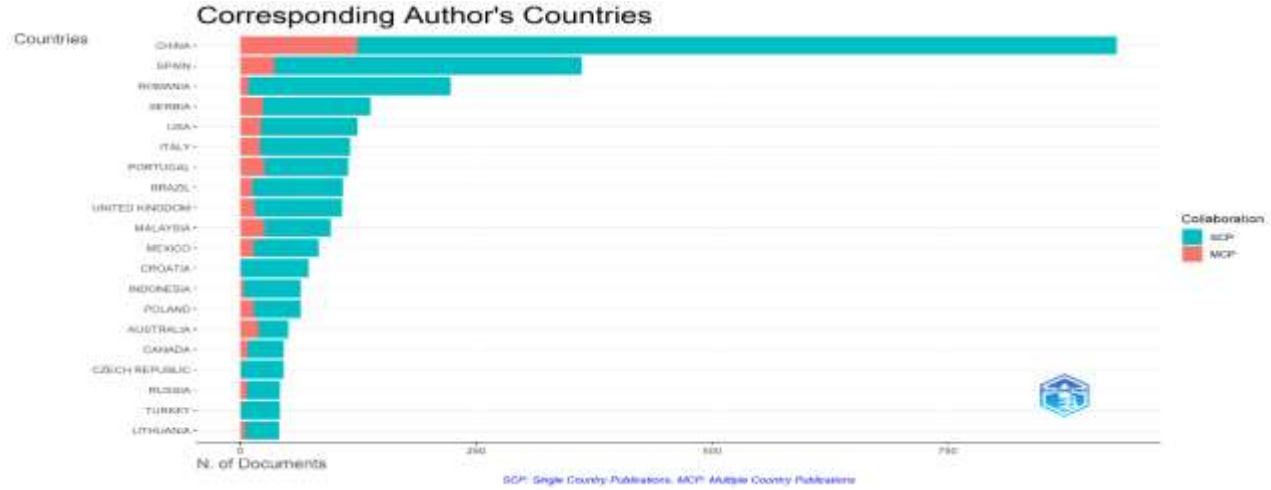
Şekil 8, yazarların anahtar kelimelerini araştırma alanlarının yakınlık düzeyi ve gelişmişlik derecesine göre gruplandıran tematik bir haritayı göstermektedir. Şekil 8’de görüldüğü üzere tematik harita kümesi içerisinde 5 adet farklı kelime kümelenmesi mevcuttur. Bu kümelerin merkeziet, yoğunluğu ve sıklıkları tabloda verilmiştir. Şekil 8 ve Tablo 9 incelendiğinde, çalışmada temel tema 3 farklı kümede kümelenmiştir. Kırsal turizm kelimesi bu kümelerden birini temsil etmektedir. Bu kümede; kırsal turizm (1852), turizm (424), kırsal (192), gelişme (180), sürdürülebilir kalkınma (173), kırsal kalkınma (161), tarım turizmi (117), sürdürülebilirlik (115), sürdürülebilir turizm (97) ve kırsal alanlar (86), kelimeleri pudra renkli düğüm içerisinde yer almaktadır. En öne çıkan kavram olan “kırsal turizm”, literatürün kırsal alanlardaki turizm faaliyetlerine odaklandığını göstermektedir. Temel tema içerisinde yer alan ikinci küme ise Çin kelimesi ile temsil edilmektedir. İkinci küme yani pembe renkli düğümde ise: Çin (86), Turizm geliştirme (43), çevre (30), hedef (26), analizler (24), kırsallık (22), Malezya (20) ve konukseverlik (19) yer almaktadır. Çin önemli bir araştırma odağı olarak ortaya çıkmakta ve Çin’de kırsal turizm alanına büyük bir ilgi olduğu anlaşılmaktadır. Temel tema içerisinde yer alan üçüncü küme ise topluluk kelimesi ile temsil edilmektedir. Üçüncü küme yani mavi renkli düğümde ise: topluluk (44), sürdürülebilir kırsal turizm (30), sosyal sermaye (29) kelimeleri yer almaktadır. Ayrıca, sürdürülebilir kırsal turizm terimi, doğal kaynakları tüketmeden veya yerel ekosistemlere zarar vermeden sürdürülebilir çevresel açıdan sorumlu turizm uygulamalarının önemini vurgulamaktadır. Temel temadaki kelimelerin hala araştırmaya ve analize ihtiyaç duyurduğunu göstermektedir. Araştırmaların artmasıyla bu terimler motor temalara dönüşmesi muhtemeldir. Niş tema içerisinde ise 2 farklı kümelenme söz konusudur. Birinci küme memnuniyet, ikinci küme kırsal canlandırma kelimeleri temsil etmektedir. Birinci koyu pembe kümede, memnuniyet (35), motivasyon (27), turist (27), şarap turizmi (24) ve sadakat (19) kelimeleri yer almaktadır. İkinci yeşil renkteki kümede ise, kırsal canlandırma (25), değerlendirme (24), kırsal turizmin geliştirilmesi (22), Meksika (21) ve CBS (18) kelimeleri yer almaktadır. Bu niş temada yer alan kelimeler kırsal turizmi şekillendirmek için yeterince önemli olmadığı görülen niş temalardır. Niş temadaki kelimeler belirli alt disiplinler tarafından spesifik olarak ilgi duyulan, ancak literatürün geneline tam olarak entegre olmadığını göstermektedir. Şekil 8’deki anahtar kelimenin büyüklüğü, literatürdeki sıklığını veya önemini temsil etmektedir. Özellikle “kırsal turizm” en büyük düğüm olarak gözükmekte ve alandaki merkezi rolünü ortaya koymaktadır. Şekil 8, kırsal turizm araştırmalarının yapısı ve evrimi hakkında değerli bilgiler sunmakta, ana temaları, yeni ortaya çıkan konuları ve gelecekteki araştırmalar vurgulamaktadır. Kırsal turizm veri setine ait üç alan grafiği (yazar- anahtar kelime-dergi) Şekil 9’da yer almaktadır.

Şekil 9. Üç Alan Grafiği



Üç alan grafiğinde, kutu boyutları sıklıkla ve düğümler arasındaki çizgilerin genişliği ise bağlantı sayısı ile orantılıdır (Koo, 2021). Şekil 9’da dergi alanındaki en büyük kutu “Sürdürülebilirlik” dergisidir. “Kara” dergisi ikinci sırada yer almıştır. Etkili yazarların makaleleri bu dergilerde yayımlanmıştır. Kastenholz, E. ve Wang, Y., yazar alanındaki en büyük kutulardır. Anahtar kelime tarafında, en büyük kutunun en sık kullanılan anahtar kelimeleri içermektedir. Kırsal turizm (n=1852) anahtar kelimesi en büyük kutularda yer almaktadır ve anahtar kelime alanında en fazla bağlantıya sahip kelimedir. Bu anahtar kelime üçlü alan grafiğindeki tüm yazar tarafından makalelerinde kullanılmıştır. “Sürdürülebilirlik” dergisi gelen akış sayısına göre en fazla bağlantıya sahip dergidir (n=17). Ardından “Asya Pasifik Turizm Araştırmaları Dergisi” (n=11) ve “Kara” (n=9) gelmektedir. Kastenholz, E. ve Wang, Y., en fazla bağlantıya sahip yazarlardır (n=8). Şekil 10’da en çok yayın yapan 20 ülkenin uluslararası iş birliği ve Tablo 10’da ülkelerin iş birliğinde yaptıkları yayın sayıları ve iş birliği oranları verilmiştir.

Şekil 10. En Çok Yayın Yapan 20 Ülkenin Uluslararası İş Birliği



Şekil 10’da kırsal turizm konusunda en çok yayın yapan 20 ülkenin uluslararası iş birliği derecesi verilmiştir. Şekil 10’daki, SCP (Single-Country Production) ve MCP (Multi-Country Production), üretim süreçlerini ve bu süreçlerin coğrafi kapsamını ifade eden terimlerdir. SCP; ülkenin kendi içindeki üretimi anlamına gelirken, MCP ise birden fazla ülkenin iş birliği ile yapılan üretimi anlamına gelmektedir (Seyran, 2021).

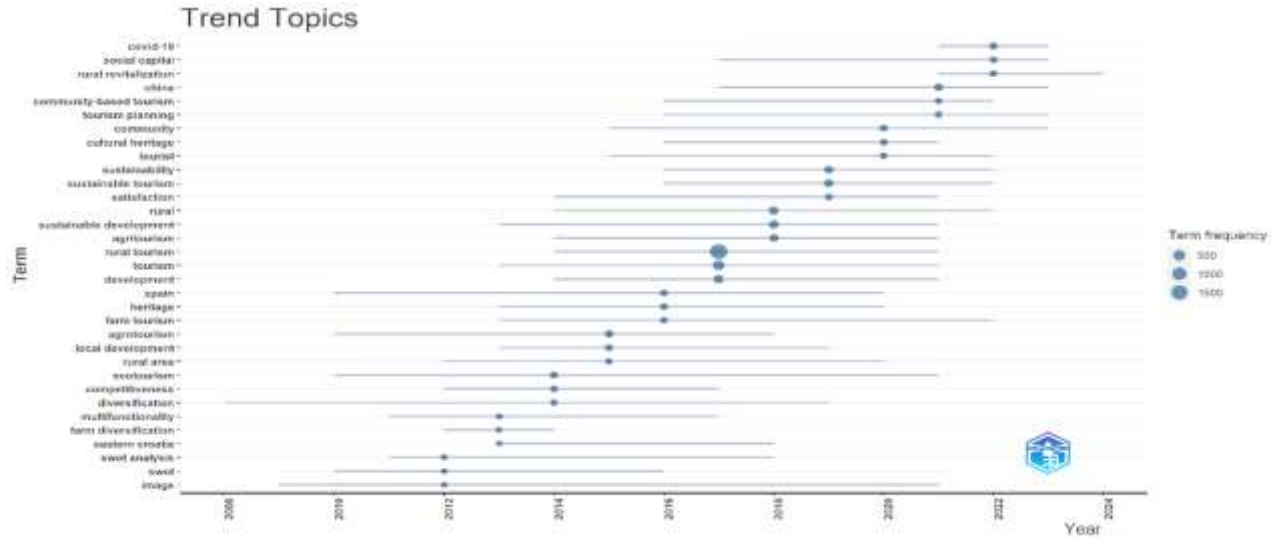
Tablo 11. Ülkenin Uluslararası İş Birliği Oranları

Ülke	Yayın Sayısı	Yayımların %	SCP	MCP	MCP %
Çin	929	25.1	805	124	13.3
İspanya	362	9.8	326	36	9.9
Romanya	223	6.0	214	9	4.0
Sırbistan	138	3.7	114	24	17.4
ABD	124	3.4	102	22	17.7
İtalya	116	3.1	95	21	18.1

Portekiz	114	3.1	88	26	22.8
Brezilya	109	2.9	96	13	11.9
Birleşik Krallık	108	2.9	93	15	13.9
Malezya	96	2.6	70	26	27.1
Meksika	83	2.2	69	14	16.9
Hırvatistan	72	1.9	72	0	0.0
Endonezya	64	1.7	60	4	6.3
Polonya	64	1.7	50	14	21.9
Avustralya	51	1.4	32	19	37.3
Kanada	46	1.2	38	8	17.4
Çek Cumhuriyeti	46	1.2	45	1	2.2
Rusya	42	1.1	35	7	16.7
Türkiye	42	1.1	41	1	2.4
Litvanya	41	1.1	36	5	12.2

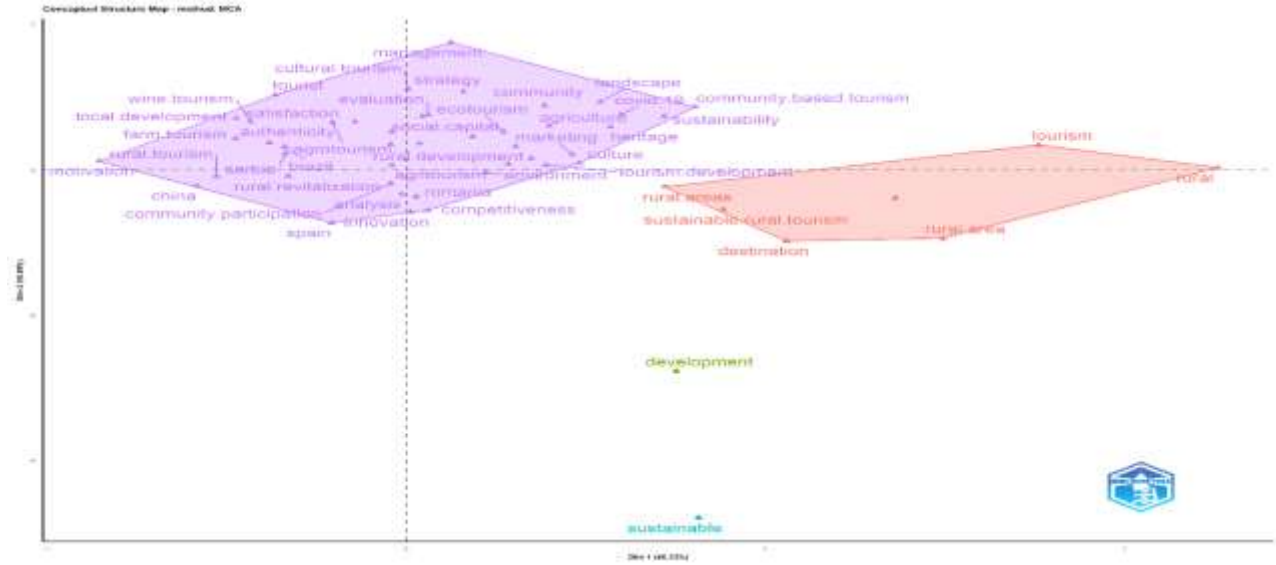
Şekil 10'a göre Çin 929 yayın ile en fazla üretim yapan ülke olduğu görülsse bile MCP iş birliği oranının ancak %13.3 olduğu anlaşılmaktadır. Aynı şekilde en fazla araştırmaya sahip olan İspanya, Romanya, Sırbistan ve Amerika da MCP iş birliği oranların düşük olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Oysaki kırsal turizm konusunda 51 yayına sahip olan Avustralya %37.3 MCP iş birliği oranına sahip en yüksek ülke olduğu görülmektedir. Daha sonra ortak iş birliği yüksek olan ülkeler Malezya %27.1 ve Portekiz %22.8'lik oranla ilk üç ülke içerisinde (Tablo 11). Çin, Portekiz, ABD, Avustralya, Malezya ve Türkiye gibi ülkelere bahsedilen coğrafi dağılım, çeşitli uluslararası araştırma odaklarına işaret etmektedir. Kırsal turizm araştırmalarındaki trend konular Şekil 11'de verilmiştir.

Şekil 11. Trend Konular



Şekil 11, kırsal turizm alanında yıllar içinde öne çıkan trend konuları göstermektedir. Özellikle Covid-19 salgını, sosyal sermaye, kırsal canlandırma, Çin, toplum temelli turizm, sürdürülebilirlik, sürdürülebilir turizm ve turizm planlaması gibi terimlerin son yıllarda artan bir ilgiyle ele alındığı gözlemlenmektedir. Buna karşılık, kırsal turizm, turizm, kırsal, sürdürülebilir kalkınma, tarım turizmi, çiftlik turizmi ve ekoturizm gibi temel kavramlar, uzun bir dönem boyunca popülerliğini korumuş ve akademik çalışmaların odak noktası olmaya devam etmiştir. Bu eğilimler, kırsal turizm alanındaki araştırmaların zaman içinde dinamik bir yapıya sahip olduğunu ve değişen koşullara bağlı olarak sürdürülebilirlik gibi güncel konulara odaklandığını göstermektedir. Anahtar kelimeler yoluyla oluşturulan faktöriyel analizin kavramsal yapı haritası Şekil 12'de verilmiştir.

Şekil 12. Faktöriyel Analiz Kavramsal Yapı Haritası



Şekil 12’de anahtar kelimeler yoluyla oluşturulan kavramsal bir yapı haritası olan faktöriyel analizin sonuçlarını gösterir. Bu harita, 50 anahtar kelimeler dört ayrı küme oluşturarak göstermiştir. Mor renk ile vurgulanan ilk kümenin merkezinde, kırsal turizm, sürdürülebilir geliştirme, kırsal kalkınma, tarım turizmi, sürdürülebilirlik, sürdürülebilir turizm, Çin, girişimcilik, Covid-19 salgını, ekoturizm, topluluk, turizm geliştirme, yerel kalkınma, yönetim, tarım, Romanya, İspanya, rekabet, kültürel miras, memnuniyet, topluluk katılım, manzara, çiftlik turizmi, miras, inavasyon, çevre, bölgesel kalkınma, sosyal sermaye, özgünlük, topluluk tabanlı turizm, motivasyon, Sırbistan, turist, kültür, pazarlama, Brezilya, kültür turizm, kırsal yeniden canlandırma, strateji, analiz, değerlendirme ve şarap turizm kelimeleri içeren konular yer almıştır. Pudra renkli ikinci kümenin köşelerinde ise, turizm, kırsal, kırsal alanlar, sürdürülebilir kırsal turizm, kırsal alan ve hedef kelimeleri içeren konular yer almaktadır. Yeşil renkte gösterilen üçüncü kümede, gelişme kelimesi yer almaktadır. Mavi ile gösterilen dördüncü kümede ise, sürdürülebilir kelimesini içeren konular bulunmaktadır.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Kırsal turizm araştırmacılar tarafından çeşitli teoriler ve kuramlar oluşturularak, yüzlerce araştırmacının çalıştığı önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmada, kırsal turizme ilişkin literatürün kapsamlı bir bibliyometrik analizini sunarak, bu alandaki bilimsel üretimin zaman içindeki gelişimini ve mevcut eğilimleri ortaya koymayı amaçlanmıştır. Araştırma, 1988-2024 yıllarını kapsayan eksiksiz bir bibliyometrik analiz gerçekleştirilerek kırsal turizm literatürüne önemli ölçüde katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bu araştırma, üretim, etki ve ilişki değerlerini belirlemek için klasik bibliyometrik yasalar (Bradford, Lotka ve Zipf) ve bilimsel ölçüm teknikleri (VOSViewer ve Biblometrix) kullanılarak elde edilmiştir. Yayın yılları ve dergilerin analizi yoluyla, kırsal turizm üzerine yapılan yayın sayısının ve atıf sayısının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kırsal turizm küresel pandemi sırasında turizm sektörünün kurtarıcı olarak daha fazla önem kazanmıştır. Turistler özellikle pandemi döneminde kırsal destinasyonları ziyaret etmeyi tercih etmişlerdir. Özellikle pandemi sonrası yaşam tarzı ve tatil anlayışı değişen günümüz toplumları için kırsal turizminin cazip hale gelmesi kırsal turizm konusunda araştırma yapılmasını da ilgi çekici hale getirmiştir. Bu anlamda araştırma, bu konuda araştırma yapmak isteyenlere önemli bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

Son yıllarda kırsal turizm gelişmekte olan ve önemini günden güne arttırmış alternatif bir turizm türüdür. Türkiye kırsal turizm bağlamında kayda değer bir doğaya; potansiyeli yüksek destinasyonlara ev sahipliği yapabilecek bir ülkedir. Konu ile alakalı ulusal literatürde yapılacak nitelikli araştırmalar, Türkiye’nin sahip olduğu kırsal turizm potansiyeline katkı oluşturacaktır. Böylelikle kırsal turizm için cazip olan destinasyonların saptanarak o yörelere çeşitli yatırımlar yapılmış olur. Bu duruma bağlı olarak kültürel varlığın korunmasına, bölgesel kalkınmaya, Türk turizminin çeşitlenmesine, sürdürülebilirliğin sağlanmasına ve yerel halkın refahının artmasına olanak sağlayacaktır.

Araştırma sonuçları, kırsal turizmle ilgili ilk yıllarda yapılan çalışmaların daha çok müşterilerin ihtiyaç ve beklentilerini anlamaya yönelik olduğunu ve bir bölgenin kırsal turizm alanı olarak kullanılabilmesi için gerekli unsurların belirlenmesine odaklandığını göstermektedir. İlk çalışmalar, kırsal turizmin gelişimi için

gerekli olan politikaları ve müşteri memnuniyetini ele alırken, sonraki yıllarda ise, kırsal turizme ilişkin farklı çalışma eğilimlerinin ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Bu eğilimler, kırsal turizmin sürdürülebilirliği, çevresel etkiler, yerel halkın katılımı, ekonomik faydalar gibi daha geniş perspektiflere doğru kaymıştır. Kırsal turizmin geliştirilmesi için farklı açılara sahip birkaç çalışma olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalar, kırsal turizmin sürdürülebilirliğini sadece çevresel değil, aynı zamanda ekonomik ve sosyal boyutlarıyla da ele almaktadır.

Gerçekleştirilen literatür taraması neticesinde geçmişten günümüze değin kaleme alınan konuyla ilgili 1988-2024 tarihleri arasında elde edilen 3697 bilimsel yayı türleri analizlere dahil edilmiştir. Konu kapsamında gerçekleştiren arama sonuçlarına göre, en eski yayının 1988 yılında kaleme alındığı saptanmıştır. Yıllar itibarıyla sürekli bir artış trendinde olan kırsal turizm yayınları ve aldıkları atıf sayıları nedeniyle konunun akademisyenler tarafından önemsendiği sonucuna varılabilir. 2022 yılı kırsal turizm araştırmalarının en fazla yıl olarak tespit edilmiş olup 352 yayına rastlanılmıştır. 7098 atıf sayısı ile 2024 yılı en yüksek atıf yılıdır. Kırsal turizm alanındaki 3697 bilimsel yayın türleri, 7164 araştırmacı tarafından kaleme alınmıştır. Bu alandaki 3163 bilimsel yayın İngilizce dilinde yayınlanmıştır. Bu da bize göstermektedir ki, İngilizcenin bilimsel araştırmalarda baskın bir dil olduğu sonucuna ulaştırmaktadır. Başka bir ifadeyle, İngilizce dilinin baskınlığı, İngilizcenin akademik dünyada uluslararası bir bilim dili olarak kabul gördüğünü ve tercih edilen bir dil olduğunu göstermektedir. Araştırma türlerinin analizinde, 2558 adet makale ile yayınlarının çoğunluğu bu alanın bilimsel doğasını yansıttığını ortaya koymaktadır. Araştırma alanları açısından, “Ağırlama, Hizmet, Eğlence, Spor” ve “Coğrafya” kategorileri önde gelirken, konunun turizm ve misafirperverlik sektörleriyle güçlü bir ilişki içinde olduğunun bir göstergesidir ve ilgili akademik çalışmaların bu konulara eğildiğini işaret etmektedir. Kırsal turizm araştırmaları, 1303 çalışma Emerging Sources Citation Index (ESCI) ve 1224 çalışma Social Sciences Citation Index (SSCI) indekslerinde taranmaktadır. Yayınların bu indekslerde yer alması kırsal turizm araştırmalarının akademik görünürlüğünü ve etki düzeyini arttırmaktadır.

Kırsal turizm konusunda yapılan araştırmaların coğrafi alanlar ve yayınlandığı ülkeler açısından incelendiğinde, başta Çin olmak üzere Avrupa ve Amerika’daki araştırmacıların ilgisinde gözle görülür bir artış olduğu görülmektedir. Özellikle Çin, kırsal turizmi desteklemek amacıyla büyük yatırımlar yapmakta ve bu alandaki araştırmaları artırmaktadır. Avrupa ve Amerika’da da kırsal turizmin sürdürülebilir kalkınma, çevre dostu turizm ve yerel halkın ekonomik refahını artırma gibi konularda yapılan çalışmalar artmıştır. Bu durum, kırsal turizme olan ilginin küresel çapta arttığını ve farklı coğrafyalarda kırsal turizmin potansiyelinin daha fazla keşfedildiğini göstermektedir. Araştırma kapsamı açısından, Çin, İspanya, Romanya, Amerika, Sırbistan, Portekiz, İtalya, Brezilya, Birleşik Krallık, Malezya, Meksika, Hırvatistan, Polonya, Endonezya, Avustralya, Kanada, Çek Cumhuriyeti, Rusya, Türkiye ve Litvanya gibi ülkeler kırsal turizmi en fazla araştıran ve yayın yapan ülkelerdir. Ayrıca bu ülkelerin yüksek atıfları vardır, bu da kırsal turizmi araştırmalarının önemini göstermektedir. Extremadura Üniversitesi 52 yayın ile ve Aveiro Üniversitesi 2025 atıf ile ilk sıradaki üniversitelerdir.

Bu araştırma, Bradford yasası (dergi üretkenliği), Lotka yasası (yazarların bilimsel üretkenliği) ve Zipf yasası (kelime sıklığı analizi) gibi temel bibliyometrik yasalara dayanmaktadır. Bu yasalar çalışmanın temelini oluşturmaktadır ve kırsal turizm araştırmasının eğilimini anlamak için sağlam bir çerçeve çizmektedir. Yazarların bilimsel üretkenliğini tanımlayan Lotka Yasası’na göre bu alanda yazarların çoğunluğu (%80.5) düşük ortalama üretkenliğe sahip yalnızca bir makale yazmıştır. Dolayısıyla, bu konu hakkında bilimsel materyal üretmekten sorumlu entelektüel bir seçkinin varlığını iddia etmek mümkün değildir. Sonuçlar doğrultusunda, kırsal turizm ile alakalı yapılan çalışmaların Lotka Yasası’na uyum sağlamadığı ve önemli ölçüde saptığı anlaşılmıştır. Ancak, sonuçlar Bradford Yasasının (%3.174) düşük hata yüzdesi nedeniyle çalışmaya uygulandığını gösterir. Son olarak kelime kullanım sıklığını tahmin etmek için kullanılan Zipf Yasası’nın uygulanması neticesinde bulgularla uyuşmayan sonuçlar elde edilmiştir.

Bu araştırma, araştırmacılara önemli ölçüde katkı sağlayabilir, çünkü ana yazarlar, kurumlar, ülkeler, yürütülen araştırmalar, analiz edilen konular ve araştırma eğilimleri hakkında değerli bilgiler sağlamaktadır. Her bilimsel araştırmada olduğu gibi bu çalışmanın da bazı sınırlılıkları ve gelecek çalışmalar için önerileri bulunmaktadır. Bu anlamda, amaç nicelikten ziyade niteliğe öncelik vermek olduğu için analiz için yalnızca Web of Science veri tabanı seçilmiştir. Gelecekte Scopus, Google Scholar, PubMed, ProQues, CrossRef, ERIC, ArXiv, CiteSeerX ve Dimensions gibi veri tabanları ile çalışmalar yapılabilir. Ayrıca gelecekteki çalışmalarda araştırmacıların farklı veri tabanlarından faydalanması sonuçlar bakımından literatüre katkı sağlayabilir. Google Scholar, WoS ve/veya Scopus arasındaki bilim haritalamasının karşılaştırmalı analizleri gelecekte yeni bir araştırma açısı sağlayacaktır. Bunlara ilaveten yapılan atıfların analizini kapsayan ayrıntılı çalışmaların yapılması da araştırmacılara önerilir. Bu araştırma kırsal turizmin devamlılığı için sürdürülebilir politikaların

önemine vurgu yaparak başta üniversitelerdeki bu konuyu inceleyen akademisyenler olmak üzere farklı kurum ve işletmeler için sürdürülebilir yeniliklerin geliştirilmesi için temel oluşturabilir. Bununla birlikte hem bir turizm hem de bir tarım ülkesi olan Türkiye'den kırsal turizm konusunda uluslararası literatürde çok az çalışmanın bulunması, Türk üniversiteleri ve akademisyenleri açısından düşündürücüdür.

Türkiye, kırsal turizm için oldukça büyük bir potansiyele sahipken, bu alandaki araştırmaların sınırlı olması, kırsal turizmin gelişimi ve sürdürülebilirliği konusunda daha fazla akademik ilgi ve çalışma yapılması gerektiğini göstermektedir. Türkiye'nin bu alandaki potansiyelini tam anlamıyla değerlendirebilmesi için, hem yerel hem de uluslararası düzeyde daha fazla akademik araştırma ve işbirliği yapılması önemlidir. Sonuç olarak, kırsal turizm üzerine yapılan çalışmaların multidisipliner bir yaklaşım benimsemesi, bu alandaki bilgi birikiminin daha da olgunlaşması için çeşitli araştırma alanlarının geliştirilmesinin şart olduğunu göstermektedir. Kırsal turizm, çevresel, ekonomik, sosyal ve kültürel birçok faktörü içerdiğinden, farklı disiplinlerin katkılarıyla daha kapsamlı ve etkili stratejiler geliştirilmesi gerekmektedir. Bu sayede kırsal turizmin sürdürülebilir bir şekilde gelişmesi sağlanabilir ve yerel halkın yaşam kalitesine katkı sağlanabilir.

Kaynakça

- Ahmad, M. ve Batcha, M., S. (2020). Examining the scientific productivity of authors in dyslexia research: a study using Lotka's Law. *Library Philosophy and Practice*, 4(5), 4198.
- Akıncı, Z. (2023). Kırsal turizm: bir bibliyometrik analiz çalışması (1994-2022). *Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Dergisi*, 7(1), 1-14.
- Akıncı, Z., ve Kasalak, M., A. (2020). Sürdürülebilir kalkınma ve turizm bağlamında kırsal turizmin yeri ve önemi: otantik kırsal turizm projesi. *Uluslararası Kırsal Turizm ve Kalkınma Dergisi*, 4(1), 10-22.
- Aktaş Çimen, Z. (2025). A bibliometric analysis of international trade and environment. *Journal of Economics Business and Political Researches*, 10(26), 295-310.
- Al, U. ve Coştur, R. (2007). Türk psikoloji dergisi'nin bibliyometrik profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(2), 142-163.
- Archambault, É., Campbell, D., Gingras, Y., ve Larivière, V. (2009). Comparing bibliometric statistics obtained from the Web of Science and Scopus. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 60(7), 1320-1326.
- Aria, M. ve Cuccurullo, C. (2017). Bibliometrix: an R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959-975.
- Aslantürk, E. ve Baltacı, M. (2023). Turizmde yeşil pazarlama: bibliyometrik bir analiz. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 45-56.
- Bahoo, S. (2020). Corruption in banks: a bibliometric review and agenda. *Finance Research Letters*, 35, 1-13.
- Bessière, J. (1998). Local development and heritage: Traditional food and cuisine as tourist attractions in rural areas. *Sociologia Ruralis*, 38(1), 21-34.
- Bozok, D., Kılıç Sultan N. ve Özdemir, S., S. (2017). Turizm literatüründe kırsal turizmin bibliyometrik analizi. *Journal of Human Sciences*. 14(1), 187-202.
- Briedenhann, J., ve Wickens, E. (2004). Tourism routes as a tool for the economic development of rural areas: Vibrant hope or impossible dream? *Tourism Management*, 25(1), 71-79.
- Callon, M., Courtial, J. P., ve Laville, F. (1991). Co-word analysis as a tool for describing the network of interactions between basic and technological research: the case of Polymer Chemistry. *Scientometrics*, 22(1), 155-205.
- Chen, J., Luo, C., Ju, P., Tu, S., Shi, S., Wang, Z., ve Wu, H. (2024). A bibliometric analysis and visualization of acupuncture and moxibustion therapy for herpes zoster and postherpetic neuralgia. *Skin Research and Technology*, 30(6), e13815.
- Cobo, M. J., López-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E., ve Herrera, F. (2011). Science mapping software tools: review, analysis, and cooperative study among tools. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 62(7), 1382-1402.

- Çeken, H., Dalgın, T., ve Çakır, N. (2012). Bir alternatif turizm türü olarak kırsal turizmin gelişimini etkileyen faktörler ve kırsal turizmin etkileri. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2(2), 11-16.
- Çuhadar, M., Ongun, U. ve Topsakal, Y. (2022). Kültürel miras ve dijitalleşme konusunda yayınlanmış çalışmaların bibliyometrik analizi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(4), 3418-3443.
- Çuhadar, Y. (2024). Yoksul yanlısı turizm bağlamında yapılan çalışmaların bibliyometrik analizi: web of science örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 12(1), 204-226.
- Damar, S., ve Hacerlioğulları Koksalmış, G. (2024). A bibliometric analysis of metaverse technologies in healthcare services. *Service Business*, 18, 223-254.
- Demiröz, B. (2024). *Teoriden uygulamaya bibliyometrik analiz*. (ss. 60-121), (Ed.) Kayır, G., ve Korkmaz, H., *Veriden Kavrama: Eğitimde Ölçme Değerlendirme*. BİDGE Yayınları, Ankara.
- Dionisio, M. (2019). The evolution of social entrepreneurship research: a bibliometric analysis. *Social Enterprise Journal*, 15(1), 22-45.
- Duman, O. (2024). *Web of Science'ta listelenen kodlama konulu eğitim araştırmalarının vosviewer ile bibliyometrik analizi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Elango, B. ve Rajendran, P. (2012). Authorship trends and collaboration pattern in the marine sciences literature: a scientometric study. *International Journal of Information Dissemination and Technology*, 2(3), 166-169.
- Ellegaard, O. ve Wallin, J., A. (2015). The bibliometric analysis of scholarly production: how great is the impact?. *Scientometrics*, 105(3), 1809-1831.
- Eren, R. ve Aypek, N. (2012). Kırsal turizm bölgesinde yerel halkın turizmin gelişimine karşı tutumları: Cumalıkızık Köyü örneği, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2(2), 43-47.
- Fang, Y., Yin, J. ve Wu, B. (2018). Climate change and tourism: a scientometric analysis using citespace, *Journal of Sustainable Tourism*, 26(1), 108-126.
- Goodman, D. ve Deis, L. (2005). Web of science (2004 version) and scopus, the charleston, *Advisor*, 6(3), 5-21.
- Güleç Bilgili, E., C. ve Yılmaz, A., A. (2024). The big data revolution: A comprehensive bibliometric study on management and organizational development with a focus on Web of Science. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (16), 328-356.
- Kadanalı, E., ve Yazgan, Ş. (2012). Kırsal turizmin ekonomik- sosyal ve çevresel etkileri. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 14(23), 97-100.
- Kantar, S., ve Svržnjak, K. (2017). Development of sustainable rural tourism. *DETUROPE-The Central European Journal of Regional Development and Tourism*, 9(1), 26-34.
- Karali, A., Das, S., ve Roy, H. (2024). Forty years of the rural tourism research: reviewing the trend, pattern and future agenda. *Tourism Recreation Research*, 49(1), 173-200.
- Kaya, H., Kılıç, M., B., ve Belke, M. (2024). *İstihdamda cinsiyet farkına ilişkin bibliyometrik analiz*. (ss. 367-378). (Ed.) Cinel, E., A., *Makro İktisat Alanında Uluslararası Araştırmalar-II*, Eğitim Yayınevi, İstanbul.
- Kaypak, Ş. (2012). Ekolojik turizm ve sürdürülebilir kırsal kalkınma. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(22), 11-29.
- Keleş, H. (2024). Kırsal turizm üzerine yapılan araştırmaların bibliyometrik analizi. *Tourism and Recreation*, 6(2), 427-441.
- Kessler, M. M. (1963). Bibliographic coupling between scientific papers. *American Documentation*, 14(1), 10-25.
- Khanam, M., Pervez, A. K. M. K., Haque, M. A., Rahman, M. M. ve Kabir, M. S. (2023). Bibliometric analysis of farmers' rural-urban migration based on the Scopus platform. *South Asian Journal of Social Studies and Economics*, 20(3), 93-103.

- Kozak, N. (2000). Türkiye’de akademik turizm literatürünün gelişim süreci üzerine bir inceleme. *DAÜ: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 15-55.
- Kuşat, N. (2014). Sürdürülebilir kırsal kalkınma için bir alternatif olarak kırsal turizm ve Türkiye’de uygulanabilirliği. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 65-87.
- Kuter, N., ve Ünal, H., E. (2013). Kırsal kalkınmada kırsal turizmin önemi. *Kastamonu Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 13(2),192-201.
- Kutlu, D. (2023). Kırsal turizm ile ilgili çalışmaların vosviewer ile bibliyometrik analizi. 22-24 Eylül, 12. Ulusal Kırsal Turizm Kongresi’nde sunulmuş bildiri, Kütahya.
- Lalrempuii, S., Ngurtinkhuma, R, ve Mishra, R. (2020). Application of bibliometric laws in doctoral theses of library and information science in the universities of north east India. *Journal of Indian Library Association*, 55(4), 47-58.
- Lane, B. (1994). What is rural tourism?. *Journal of Sustainable Tourism* 2(1/2), 7-21.
- Leydesdorff, L., ve Persson, O. (2010). The top 100: the influence of the Nobel Prize on the structure of science. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 61(2), 366-374.
- Liu, Y., L., Chiang, J., T. ve Ko, P., F. (2023). The benefits of tourism for rural community development. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10, 137.
- Lotka, A., J. (1926). The frequency distribution of scientific productivity. *Journal of the Washington Academy of Sciences*, 16(12), 317-323.
- Loureiro S.,M.,C. (2014) The role of the rural tourism experience economy in place attachment and behavioral intentions. *International Journal of Hospitality Management*, 40, 1-9.
- Marco-Lajara, B., Martínez-Falcó, J., Millan-Tudela, L. A. ve Sánchez-García, E. (2023). Analysis of the structure of scientific knowledge on wine tourism: a bibliometric analysis. *Heliyon*, 9(2), e13363.
- Mercy Clarence, M. ve Raja, S. (2020). Growth and Bradford’s law of scattering on research publication in genetic engineering research in India. *Journal of Xidian University*, 14(3), 1587-1599.
- Mikaeili, M., ve Memlük, Y. (2013). Kırsal turizm ve kültürel turizmin bütünleşmesi ve kırsal sürdürülebilir kalkınma. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 3(2), 87-91.
- Nasir, A., Shaukat, K., Hameed, I. A., Luo, S., Alam, T. M., ve Iqbal, F. (2020). A bibliometric analysis of corona pandemic in social sciences: a review of influential aspects and conceptual structure. *IEEE Access*, 8, 133377-133402.
- Ongun, U. (2023). Kırsal turizm ve kırsal kalkınma yayınlarının vosviewer ile bibliyometrik analizi. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 6(2), 79-97.
- Ongun, U. (2024). Ekonomik büyüme ve turizm çalışmalarının biblioshiny programı ile bibliyometrik analizi. *Uygulamalı Sosyal Bilimler ve Güzel Sanatlar Dergisi (SOSGÜZ)*, 6(16), 135-162.
- Ongun, U. ve Işık Albayrak, A. (2024). İkinci konut ve turizm konulu araştırmaların haritalanması: Bradford, Lotka ve Zipf yasalarını kullanan bir bibliyometrik analiz. (ss. 89-126), (Ed.) Bayram, A. T. ve Kavlak, H. T., *Turizm Araştırmaları IV. Özgür Yayınları*. Gaziantep.
- Ongun, U., Gövdere, B., ve Kaygısız Durgun, A. (2015). Isparta ili kırsal alanlarında yapılabilecek kırsal turizm türlerinin kırsal kalkınmaya etkisi. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 5(1), 122-131.
- Ongun, U., ve Çuhadar, Y. (2024). Web of Science veri tabanındaki yavaş şehir (cittaslow) yayınların bibliyometrik analizi. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness*, 7(2), 105-123.
- Park D-B., ve Yoon Y-S. (2009). Segmentation by motivation in rural tourism: A Korean case study. *Tourism Management*, 30, 99-108.
- Park, D., B., Nunkoo, R., ve Yoon, Y., S. (2015). Rural residents’ attitudes to tourism and the moderating effects of social capital. *Tourism Geographies*, 17(1), 112-133.

- Phillips, W., Wolfe, K., Hodur, N., ve Leistriz, F., L. (2013). Tourist word of mouth and revisit intentions to rural tourism destinations: a case of North Dakota, USA. *International Journal of Tourism Research*, 15(1), 93-104.
- Piantadosi, S. T. (2014). Zipf's word frequency law in natural language: A critical review and future directions. *Psychonomic Bulletin & Review*, 21(5), 1112-1130.
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics?. *Journal of Documentation*, 25, 348-349.
- Qiu, J, Zhao, R, Yang S. ve Dong, K. (2017), Author distribution of literature information: Lotka's law. *Informetrics*. Springer, Singapore, 145-183.
- Rajeswari, S., Dhanasekar, N., ve Sathya, S. (2021) Scientometric analysis based on dimension of research productivity of faculty in VIT University from Web of Science. *Library Philosophy and Practice (ejournal)*, 5030, 1-20.
- Rebecca, S. (2009). Food, place and authenticity: local food and the sustainable tourism experience. *Journal of Sustainable Tourism*, 17(3), 321-336.
- Rid, W., Ezeuduji, I. O., ve Pröbstl-Haider, U. (2014). Segmentation by motivation for rural tourism activities in the Gambia. *Tourism Management*, 40, 102-116.
- Rosalina, P. D., Dupre, K., ve Wang, Y. (2021). Rural tourism: a systematic literature review on definitions and challenges. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 47, 134-149.
- Ruiz-Real, J. L., Uribe-Toril, J., De Pablo Valenciano, J. ve Gázquez-Abad, J. C. (2022). Rural tourism and development: evolution in scientific literature and trends. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 46(7), 1322-1346.
- Sánchez, A., D., Rama, M., de la C., D., R. ve García, J., Á. (2017). Bibliometric analysis of publications on wine tourism in the databases Scopus and WoS, *European Research on Management and Business Economics*, 23, 8-15.
- Sarı Çallı, D. (2015). Turizm Yazınında teorik çerçevede yaşanan tartışmalar ve turizmoloji üzerine nitel bir değerlendirme. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 7, 135-142.
- Seçilmiş, C., ve Sarı, Y. (2023). Kırsal turizme ilişkin araştırma eğilimleri üzerine bibliyometrik bir analiz, *Uluslararası Ekonomi, İşletme ve Politika Dergisi*, 7(2), 322-340.
- Seyhan, F. ve Özzeybek Taş, M. (2021). Sağlık turizmi konusunda yapılan çalışmaların “r tabanlı” bibliyometrik analizi. *International Social Sciences Studies Journal*, 7(81), 1569-1586.
- Seyran, F. (2021). İşyeri şiddeti çalışmalarının bibliyometrik analizi, *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17(36), 2868-2889.
- Sharpley, R. (2002). Kırsal tourism and the challenge of tourism diversification: the case of Cyprus. *Tourism Management*, 23(3), 233-244.
- Sharpley, R., ve Vass, A. (2006). Tourism, farming and diversification: an attitudinal study. *Tourism Management*, 27, 1040-1052.
- Sharpley, R., ve Roberts, L. (2004). Rural tourism-10 years on. *International Journal of Tourism Research*, 6(3), 119-124.
- Shekhar, A. (2023). Bibliometric analysis and literature review of mountain tourism. *Advances in Hospitality and Tourism Research (AHTR) An International Journal of Akdeniz University Tourism Faculty*, 11(2), 317-340.
- Singhania, O., Kumar Swain, S. ve George, B. (2022). Interdependence and complementarity between rural development and rural tourism: a bibliometric analysis. *Rural Society*, 31(1), 15-32.
- Souza, C., L. de, Kuniyoshi, M. S., ve Freitas, A., B. de G. (2024). Mapping the growth of esg research: a bibliometric analysis using Bradford's, Lotka's, and Zipf's Laws. *Revista De Gestão Social E Ambiental*, 18(10), e09479.
- Thelwall, M. (2018). Dimensions: A competitor to Scopus and the Web of Science? *Journal of Informetrics*, 12(2), 430-435.

- Torun, E., ve Bozkuş, K. (2022). Sınıf yönetimi araştırmalarının bibliometrik analizi. *Studies in Educational Research and Development*, 6(1), 20-51.
- Tripathi, H. K. ve Sen, B. K. (2016). Crop science literature and Bradford law. *Annals of Library and Information Studies*, 63, 85-90.
- UNWTO (2025) *Rural tourism*. Erişim tarihi: 02.02.2025. <https://www.unwto.org/rural-tourism>.
- Van Eck, N., J. ve Waltman, L. (2014). *Visualizing bibliometric networks*, (ss. 285-320), (Ed.), Ding, Y. Rousseau, R. ve Wolfram D., *Measuring scholarly impact*, Cham: Springer.
- Wallace, M. L. (2009). A small world of citations? the influence of collaboration networks on citation practices in nanoscience. *Scientometrics*, 79(3), 593-607.
- Wang, Y., Zhang, Y., Yang, G., Cheng, X., Wang, J. ve Xu, B. (2022). Knowledge mapping analysis of the study of rural landscape ecosystem services. *Buildings*, 12(10), 1517.
- Weaver, D., B. (2001). *Ecotourism*. John Wiley & Sons. Australia.
- Yay, Ö., Güneri, B. ve Atabay, E. (2022). Türkiye'nin turistik tanıtımında kullanılan politika ve stratejilerin incelenmesi, *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(Ek.2), 115-132.
- Yazıcı, A., M. (2023). A bibliometric analysis of research on climate and change business enterprises. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 2056-2077.
- Yu, J., ve Muñoz-Justicia, J. (2020). A bibliometric overview of twitter-related studies indexed in Web of Science. *Future Internet*, 12(5), 91.
- Zeng, L., Li, R., Y., M., Nuttapong, J., Sun, J., ve Mao, Y. (2022). Economic development and mountain tourism research from 2010 to 2020: bibliometric analysis and science mapping approach. *Sustainability*, 14(1), 562.
- Zupic, I., ve Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization, *Organizational Research Methods*, 18(3), 429-472.